

Naročnina mesečno 18 Lir, za inozemstvo 31.50 Lir - nedeljska izdaja celoletno 34 Lir, za inozemstvo 65 Lir. Cekt. rač. Ljubljana 10.650 za naročnino in 10.349 za inserate. Podružnica: Novo mesto.

SCLOVENE

Abbonamenti: Mese 18 Lire. Estero, mese 31.50 Lire. Edizione domenica, anno 34 Lire. Estero 65 Lire. C. C. P. Lubiana 10.650 per gli abbonamenti, 10.349 per le inserzioni. Filiale: Novo mesto.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujeje izvora: Unione Pubblicità Italiana S.A., Milano.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana. Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Lubiana. Telefon 4001-4005.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: Unione Pubblicità Italiana S.A., Milano.

Bollettino No 1007 Azioni di pattuglie in Tunisia Tre piroscafi nemici ed un sommergibile affondati - Bombe su Haifa e La Valetta - 10 apparecchi abbattuti

Il Quartier Generale delle Forze Armate comunica:

Nel settore tunisino azioni di pattuglie. Formazioni da caccia dell'asse hanno attaccato con successo un aeroporto nemico distruggendo al suolo 5 velivoli; altri cinque apparecchi venivano abbattuti in combattimento.

Nostri aerosiluranti superando avverse condizioni atmosferiche e l'intensa reazione nemica, si portavano questa notte sul porto di Bona e colpivano con siluri tre piroscafi colandoli a pezzi.

Le raffinerie di petrolio di Haifa e il porto di La Valetta sono stati efficacemente bombardati da nostri aerei.

In Mediterraneo una nostra torpediniera, al comando del tenente di vascello Bartoli Bruno, ha affondato un sommergibile nemico.

Su alcune località tra capo Passero e Pozzallo (Ragusa) e su Trabia (Palermo) aeroplani avversari hanno sganciato bombe e sparato raffiche di mitragliatrici: vengono segnalati 12 morti e 24 feriti tra la popolazione, sensibili danni a caseggiati.

Un apparecchio nemico è precipitato in mare presso Pozzallo colpito dal tiro della difesa contraerea.

Nota al Bollettino No. 1007.

Gli aerosiluranti che hanno attaccato et silurato i piroscafi nemici segnalati nel Bollettino odierno erano condotti dai seguenti piloti:

Capitano Mancini Urbano da S. Giorgio in Bosco (Padova) e maresciallo Grifoni Orlando da Fabriano (Ancona); tenente Mura Battista da Cagliari e sottotenente Catalano Ernesto da Grosseto; Tenente de Martini Luigi da Fratta (Salerno) e sottotenente Leonardo Giuseppe da Marsala (Trapani); tenente Abbate Armando da Tripoli e sergente Fabrizio Fabrizio da Nemi (Roma); tenente Provato Paolo da Roma e sottotenente Marcuso Pietro da Savelli (Catanzaro).

Vojno poročilo št. 1007 Ogledniško delovanje v Tunisu

Trije sovražni parniki in podmornica potopljene - Haifa in La Valetta bombardirani - 10 letal sestreljenih

Glavni Stan italijanskih Oboroženih Sil objavlja:

Na tuniškem odseku ogledniško delovanje. Osnovi lovci so uspešno napadli neko sovražno letališče in na tleh uničili 5 letal; pet nadaljnjih letal je bilo sestreljenih v boju.

Naša torpedna letala so premagavši neugodne vremenske razmere in močan sovražni odpor to noč poletela nad pristanišče Bona, ter s torpedi zadela tri parnike in jih potopila.

Naša letala so uspešno bombardirala petrolejske rafinerije v Hajji in pristanišče v La Valetti.

Neka naša torpedovka je v Sredozemlju pod poveljstvom poročnika bojne ladje Bruza Bartolija potopila sovražno podmornico.

Nasprotna letala so metala bombe in s strojnimi obsestreljevala nekatere kraje med Cap Passero in Pozzallo (Ragusa) in Trabia (Palermo) med civilnim prebivalstvom je dognanih 12 mrtvih in 24 ranjenih, občutna škoda na zgradbah.

Neko sovražno letalo je zadeto od protiletalskega topništva treščilo v morje pri Pozzallu.

Dodatek k vojnemu poročilu št. 1007:

Torpedna letala, ki so napadla in torpedirala sovražne parnike, omenjene v današnjem vojnem poročilu, so vodili naslednji piloti: kapitan Mancini Urbano iz S. Giorgio in Bosco (Padova) in višji narednik Grifoni Orlando iz Fabriana (Ancona); poročnik Mura Battista iz Cagliari in podporočnik Catalano Ernesto iz Grosseta, poročnik De Martini Luigi iz Fratte (Salerno) in podporočnik Leonardo Giuseppe iz Marsala (Trapani); poročnik Abbate Armandi iz Tripolija in narednik Fabrizio iz Nemi (Rim), poročnik Provati Paolo iz Rima in poročnik Marcuso Pietro iz Savellija (Catanzaro).

Švica in sedanja vojna

Bern, 26. febr. AS. Na odprtju razstave ob stoletnici prve švicarske znanke je imel govor predsednik švicarske države zveze in poštni ter železniški minister Celio in je v njem z zadovoljstvom poudaril, da štiti Švica koristi 27 vojskojčitih se držav, kar pomeni, da ji vse zaupajo ter jo spoštujejo. Vendar pa je sedanji čas težak, gotovo mnogo težji kot je bil za Švico v vojni leta 1870 ali 1914-1918. To je borba orjakov - je nadaljeval Celio - in je izrazil mnenje, da se ne strinja z optimizmom tistih ljudi, ki menijo, da je vojna nevarnost za Švico prenehala. Ti ljudje ne vedo, da je bila Švica pred dobrimi 100 leti pripravljena s četami starega carskega maršala, ki je prišel iz daljnih step. Predsednik je dodal, da zlasti švicarsko gospodarstvo občuti danes težave in da se stanje še poslabšuje. Nato je govoril o vprašanjih, ki jih bo morala Švica rešiti še tudi in je dodal, da se bo morala no-

Nemški napadi pri Izjumu Hudi boji zahodno od črte Harkov-Kursk ter pri Orelu - Sovražni napadi južno od Ilmenskega jezera so bili s krvavimi izgubami odbiti - Napad na angleški konvoj

Hitlerjev glavni stan, 26. febr. Nemško vrhovno poveljstvo objavlja:

Na kubanskem mostišču ter na bojišču pri Miusu so bili včeraj zaradi trajajoče odjuga le boji krajevnega značaja.

Na odseku južnozahodno od Izjuma so napadajoče nemške divizije potisnile potolčenega sovražnika dalje nazaj proti severu in severovzhodu. Več sovjetskih bojnih skupin je bilo obkoljenih, drugi močni oddelki pa so bili razbiti. Število ujetnikov in plena narašča.

Zahodno od črte Harkov-Kursk se bojujejo naše čete z elastičnim vojskovanjem s pritiskajočimi sovražnimi silami. Krdela bojnih letal in letal za bližinske boje so razbila čelo sovražnih tankovskih oddelkov kakor tudi zbirališče čet, prostore, na katerih se je sovražnik pripravil ter bombardirala doveze z sovjetsko preskrbo po cestah in železnicah.

Južno in severno od Orla so se naše divizije spet odlično borile v trdih obrambnih bojih. Sovražnik, ki je z novimi pehotnimi in tankovskimi skupinami tudi včeraj napadal zlasti severno od Orla, je bil v trdih bojih odbit. Na nekaterih mestih, kjer je sovražnik vdrl, boji še trajajo. Sovražniki so imeli spet občutne človeške in tankovske izgube.

Južno od Ilmenskega jezera je sovražnik razširil svoje močne napade na nadaljnja področja. Z nadmočnimi pehotnimi in tankovskimi silami izvedeni napadi so se s krvavimi izgubami izjalovili.

Lastni krajevni napadalni nastopi na področju južno od Ladoškega jezera so dosegli zastavljene cilje. Sovražni protisunki so ostali brezuspešni.

Nemška bojna letala so napadla v vodah okrog Severnega rta konvoj, ki je bil na poti proti vzhodu in so po dosedaj prispelih poročilih potopila 6000 tonski prevozni parnik. Razen tega pa z bombnimi zadetki poškodovala še 4 nadaljnje ladje.

Na severnoafriškem bojišču je bila napadalna akcija v srednjem delu gorovja zaključena. Močni angleški in ameriški oddelki so bili razbiti ali hudo poraženi. V teh borbah je imel sovražnik visoke krvave izgube. Do danes je bilo privedenih skoraj 4000 ujetnikov, razen tega pa zaplenjenih ali uničenih 235 oklepnih voz, 161 oklepnih izvidniških voz ter 160 topov in samovornih lafet.

Hitra bojna letala so napadala z dobrim uspehom sovražne gorske postojanke. Pri napadu hitrih nemških bojnih letal na izpostavljeno oporišče na jugovzhodni fronti je bilo večje število sovražnih letal uničenih ali poškodovanih na tleh.

Angleška letala so metala pretežno noč razdiralne in zažigalne bombe pretežno na stanovanjske predele nekaterih krajev v zapadni in jugozapadni Nemčiji, med drugim tudi na mestno področje Nürnberg. Prebivalstvo je imelo izgube. Šest napadajočih bombnikov je bilo sestreljenih.

Nemški nauki iz leta 1918

Berlin, 26. febr. AS. V članku z naslovom »Nauki iz leta 1918« primerja politični sodelavec lista »Völkischer Beobachter« položaj, v katerem se je nahajala Nemčija iz zdaj že dobro znanih vzrokov med vojno 1914-1918 ter položaj Nemčije v sedanji vojni. Velika razlika med obema dobama je v tem, da danes navdaja Nemčijo ena sama jeklena volja, ki jo navdušuje in oživlja vse narodne sile ter ki jo vedno bolj cementira notranjo fronto z duhom pravega bojišča ter na ta način zagotavlja pogoje za zmago. V vojni 1914-1918 pa nemško ljudstvo ni verovalo ter je imelo le mlačno zaupanje v bodočnost. Danes - podrobneje ugotavlja članek - na nobenega nemškega državljana ne morejo vplivati sovražne propagandne bajke, da

Berlin, 26. febr. AS. 25. februarja so boljševiki izgubili 61 strojev in sicer 58 v zračnih dvobojih, 3 pa je zbil protiletalsko topništvo. Štiri nemška letala se niso vrnila.

Berlin, 26. febr. AS. Iz vojaškega vira se je izvedelo, da je nemško letalstvo v mnogih valovih in z velikim uspehom bombardiralo zbirališče čet in transporte sovražnih oddelkov na južnem odseku vzhodnega bojišča in je zadalo sovražniku nove nad vse težke izgube v ljudeh in težkem orožju. Na stolina vozil vseh vrst je bilo uničenih. Boji so bili tudi včeraj zelo zagrizeni. Nemške čete so ponekod nekoliko napredovale. Na bojišču pri Miusu je neki sovjetski oddelček poskušal prodirati v smeri proti Dnjepropetrovsku, pa je bil skupno s poveljujočim generalom pokončan. Včeraj je bilo na vzhodnem bojišču uničenih skupno 105 tankov.

Berlin, 26. febr. AS. Zahodno od Harkova ter na odseku pri Kursku so nemške sile na raznih

mestih prešle v protinapad ter uničile 10 tankov in zajele 11 topov. Sovražnik je imel občutne človeške izgube. Nemška letala so skupno z madžarskimi lovskimi letalci na tem odseku v številnih zaporednih napadih uničila nad 300 sovjetskih vozil, ki so se pomikala proti bojišču. Na odseku Orela je imel sovražnik izredno težke izgube. Južno od mesta je bil gladko zlomljen napad 3000 ljudi, podprtih z letalstvom in tanki. Severno od Orela so rdeči izgubili 24 tankov. Nekaj krajevnih vdorov je bilo takoj onemogočenih. Prav tako je bilo onemogočenih 20 sovjetskih baterij in 17 tankov.

Berlin, 26. febr. AS. Iz vojaškega vira se je izvedelo, da je sovjetsko letalstvo v zadnjih 48 urah izgubilo 161 letal. Med 47 sovjetskih letal, sestreljenimi na srednjem odseku, se nahaja 33 težkih bojnih letal, opremljenih s posebnimi oklepi.

Položaj na vzhodnem bojišču Težišče bojev je prešlo na srednji in severni odsek

Berlin, 26. februarja. Poročila, prihajajoča z vzhodnega bojišča, se vsak dan boljajo, tako da se vzbuja prepričanje, da bo vrsta sovjetskih uspehov dokončno zaključena. Zahodno od Rostova, kjer obramba čita ob Miusu krije Taganrog in njegovo zaledje, se še ponavljajo močni sunki ruskih divizij, ki pa izgubljajo na moči zaradi slabšajočih se vremenskih razmer, katere ovirajo premike oklepnih sil in zaradi naraščajočega nemškega odpora. Na obalah Azovskega morja so nemške čete obdržale torej skoro iste postojanke, iz katerih so se preteklo poletje polastile Rostova in vdrle na Kavkaz.

Prizorišče velike uničevalne bitke je velik trikot med Harkovom, Krematorskajom in Dnjepropetrovskom. Sovražna armada je dobila po padcu Harkova nalogo prodirati jugovzhodno proti Djepravem kolenu in zasesti važno prometno križišče Dnjepropetrovsk, odtod pa nadaljevati hitro pohod proti Azovskemu morju, da bi zajela v obroč nemške sile, nahajajoče se vzhodno od te črte in na Kavkazu. Ta manever naj bi bil krona druge zimске ofenzive. Ko je velika množica boljševiških tankov in motoriziranih čet prodirala proti Dnjepropetrovsku, je pravčasen nemški protikutep omogočil velik obroč okoli te sovjetske armade, ki je bila obkoljena, nato razsekana na razne manjše skupine, katere so se obupno, toda brez upa na rešitev branile. Večina ljudi in orožja je že pokončana.

Bitka na vzhodu pa je trenutno najhujša na srednjem odseku in na vzhodu. Vzrok za to je tudi upanje ruskega vrhovnega poveljstva, da bo na ta način odtegnilo nemške čete iz južnega odseka, ki naj bi pomagale braniti najogroženije točke na severu. Nemško poveljstvo pa ne smatra potrebe po oslavitvi južnega odseka, ker je mnenja, da

nemške rezerve na srednjem in severnem odseku zadostajo za odpor proti boljševškemu valjarju. Treba je tudi upoštevati, da se nemška obramba na teh odsekih oslanja na sistem do popolnosti organiziranih utrdb.

Po nemških poročilih je na srednjem odseku bitka najsilovitejša pri Suhih Ničih, na severnem pa na črti Volhov-Ladoško jezero-Petrograd. Rusi nikjer niso napredovali. Sovražna propaganda razširja glasove, da je zaradi sovjetskih uspehov tudi Kijev ogrožen. Nemški vojaški krogi v Berlinu pa pravijo, da je med Kijevom in boljševiški postojankami zahodno od Harkova še več ko 300 km razdalje.

Italijanska zastava v Keniji

Lizbona, 25. febr. AS. »Times« poroča iz Nairobi, da so našli v Keniji na Pic Lenani 1600 metrov visoko italijansko zastavo, ki je vibrala v snegu. Poleg zastave je bila steklenica s kosčkom papirja, kjer je bila v italijanski in angleščini izražena vera v italijansko zmago. Zastavo in listek so prinesli na to goro trije italijanski ujetniki, ki so ušli iz nekega koncentracijskega taborišča.

Italija in Španija za časa preporoda

Madrid, 26. febr. AS. Na sedežu kulturnega instituta je bilo prvo zborovanje španskega odseka italijanskega instituta za proučevanje preporoda. Navzoči so bili italijanski odpravnik poslov, nemški, romunski in hrvaški kulturni pribočnik, zastopnik vojne šole ter zastopnik občine in mnogo osebnosti iz španskega umetniškega in znanstvenega sveta. Podpredsednik odseka De Zuani je govoril o ustroju društva in osvetlil naloge španskega odseka. Nato je govoril predsednik odseka rektor Iosabala o odnosih med Italijo in Španijo za časa preporoda. Nato so govorili še drugi člani vodstvenega sveta o življenju in primerjalnem študiju italijanske in španske politične nadvlade v 16. in 17. stoletju in o italijanskem sodelovanju ter izboljšanju študija italijanskega preporoda, njegovih stikov in vplivov na španski preporod in kako je španski preporod vplival na italijanskega. Vsi predavatelji so bili nagrajeni z odobravanjem.

Pohvala romunskih letalcev

Budimpešta, 26. febr. AS. Armadni general von Richthofen je naslovil na poveljnika romunskega letalstva na vzhodnem bojišču pohvalno poslanico za pomoč romunskih letalcev v trdih bojih, katere so morale prestat nemške in romunske čete na področju Čira. Poslanica pravi, da so romunske posadke, ne ozirajoč se na vsakovrstne nevarnosti in težave tudi do petkrat na dan poletale nad sovražnika in tako uničevale sovražne kolone in sovražne postojanke. Nemški general zaključuje: »S takšno vneto in če bodo dosegali takšne uspehe, bodo romunski letalci vedno premagali sovražnika, naj bo njegova sila kakršna si bode.

Ameriški delavci odklanjajo komuniste

Lizbona, 26. febr. AS. Iz Newyorka poročajo: Ameriška delavska zveza je odbila predlog za sklenitev sporazuma z organizacijami, ki so pod komunističnim vplivom. Ta odklonilni sklep je bil sprejet na zborovanju 200 voditeljev ameriške delavske zveze, ki mu je prisostoval tudi angleški delegat Walter Citrine, ki se je zavzemal za sporazum. Propadel je tudi načrt za sklenitev angleško-ameriških delavskih sindikatov, kar je bil glavni vzrok Citrinevega potovanja v Združene države. Zanimivo je, da se druga ameriška delavska zveza »Cio« teh posvetov sploh ni marala udeležiti.

Kandidature turških državnikov

Ankara, 26. febr. AS. Turška ljudska stranka je prijavila kandidature predsednika republiko Izmet Inenija sodišču v Ankari. Predsednik vlade Saradžoglu je prijavil svojo kandidaturo sodišču v Smirni, zunanji minister Menenedžoglu sodišču v Carigradu in predsednik zbornice sodišču v Canghaiu.

»Čitaj in širi Slovenca«

Zarota zoper Evropo

Berlin, februarja. — Velika boljševiška ofenziva je imela tak uspeh, kakršnega so njeni povzročitelji najmanj hoteli: vsa Evropa je zdaj spoznala boljševiško nevarnost. To se pravi, da se je spoznanje in umevanje te boljševiške nevarnosti šele začelo. Težkoča kakšnega enotnega odgovora na boljševiško nevarnost tiči v tem, da je njena hipa aktualnost povezana z notranjeevropskim razglabljanjem. V začetku vojne dramatike naše dobe ne biva neposredni boljševiški napad, marveč razmotrivanje med centralnimi in zahodnimi evropskimi silami, med moderno revolucijo narodnega socializma in kapitalistično-imperialistično reakcijo. Toda če hoče priti Evropa do potrebnega, jasne in enotnega, dejanskega, odločnega nastopa zoper boljševiško nevarnost, je treba premostiti kar vrsto raznih zmot. Kar preveč jasno je očitno vojaško razmerje sil med boljševiki na eni strani in med anglosaksonskimi silami na drugi strani, ko da bi mogel še kak evropski narod zaupati v to, da bi ob kakih prilikah utegnili anglosaksonska vojaška moč imponirati boljševikom. Dalje niso nikjer v Evropi spregledali dejstva, da se je Sovjetska unija skrbno izognila sleherni zvezi, ki bi jo mogla kdaj ovirati, če bi hotela na tem ali onem kraju Evrope vzpostaviti boljševiško svetovno revolucijo. Čeprav bi se nam kakor zdelo možno, da bi prisvojili Angliji in Ameriki voditeljski pomen v Evropi, pa je že zdaj videti, da nimata dovolj političnih predpogojev, da bi mogli po kakih sovjetski zmagi ovirati totalnega vladanja boljševizma v vsej Evropi. V resnici torej zahodni demokraciji nista nikakršni evropski sili. Odkar sta svojo moč zasidrali onkraj morja, sta ne le politično, marveč tudi duhovno izstopili iz enotnosti evropske zemljine. Anglija in Amerika sta prav tako protievropski enoti kot boljševizem. Te dve sili ne moreta in niti ne četa obvarovati Evrope pred boljševizmom. Pripravljeni sta, da vso Evropo prepustita boljševizmu, če nimata te možnosti, da bi si del Evrope zagotovili kot plen v izrabljanje. Vse evropske spekulacije, ki so zasidrane v anglosaksonskih silah kot v braniku Evrope spriču boljševizma, se temeljito motijo in zagršejo zgodovinsko napako.

Vzhod, davna nevarnost za Evropo

Veljavnost te trditve je lahko dognati iz zgodovine Evrope. V 8. in 9. stoletju po Kr. se je začel utrjevati tisti politični red, ki je segal od Francije in Anglije tja do Kavkaza. Zgodovinsko dejstvo je, da je bila Evropa ogrožena zmeraj od vzhoda in jugovzhoda. Na jugovzhodni fronti so bili Seldžuki (Turki), na vzhodni fronti pa je prišla nevarnost za Evropo po Mongolih. Način, kako se je Evropa na obe te nevarnosti, ki sta deloma hkrati nastopili, odzivala, je značilen za evropsko problematiko sploh. Napram jugovzhodnemu ogrožanju po Seldžukih se je Evropa odzivala s križarskimi vojnami. Teh križarskih pohodov so se med leti 1096 in 1270 udeleževali Lotrinčani, Nizozemci, Francozi, Nemci, Angleži in Italijani. Vsa Evropa se je dvignila, da bi se uprla jugovzhodni nevarnosti. Takrat se je ustvarila evropska solidarnost, ki jo je vodil krščanski nagib. Po eni strani je hotela iztrgati nevernikom iz rok sveta mesta, po drugi strani pa si je hotela utrditi jugovzhodno Evropo. Toda križarske vojne niso imele nobenih političnih uspehov, ker niso imele osrednjega vodstva in so bile njih sile preveč razkropljene. Uspelo jim je le oviranje neposrednega ogrožanja.

Skoraj istočasno so vpadli z vzhoda Mongoli v Evropo. Val Džingiskanovih armad je zapluskal čez evropsko vzhodno fronto. Bitka pri Liegnitzu leta 1241 se je končala z evropskim porazom. Če je navzile temu odredilo vplivala na Evropo, pa je zato, ker je veliki Džingiskan umrl in se je njegova državniška stavba porušila. Njegovi nasledniki se po tej bitki niso več upali nadalje rogati po Evropi.

Važni nauki

Posledice vsega, kar so pustili v nemar v križarskih vojnah, so se pokazale v kasnejših turških vojnah. To je prvi nauk v obrambi spriču nevarnosti za Evropo. Drugi nauk je ta, da mora biti branik na vzhodu jako utrjen. Čeprav so boji na vzhodni in jugovzhodni fronti lahko obvarovali Evropo neposredne nevarnosti, pa so vendar zapustili oslabiljeno Evropo na vzhodnem prostoru, tako da sta se s to oslabiljenostjo okoristila kasnejše Peter Veliki in Sulejman.

Medtem ko so se na vzhodu lahko utrdili Mongoli in na jugovzhodu Osmani, je bil s tem pred Evropo porinjen zapah in je Evropi v kulturnem in gospodarskem področju grozila smrt. Čez Rdeče morje, to je čez Egipt, preko Perzijskega zaliva, to je skozi Sirijo, in s severne obale Črnega morja, skozi Iran čez staro Kitajsko, često svilec, je vodilo troje potov k bogastvu Daljnega vzhoda. Podvig turške oblasti pa je ta pota skoraj povsem zaprl. Ker se enotna Evropa ni mogla odločiti o pravem času za skupen nastop, je bila zdaj odrezana od zvez s svetom. Samo en izhod je bil na razpolago: da si namesto zaprtih poti po skupnem oskrbi morská pota na Daljni vzhod. S tem je začela Portugalska, nadaljevala je Španjka,

dalje Francija, Nizozemska in slednjič Anglija. Takrat se je storil velik preobrat, da so atlantske sile kontinenta izstopile iz evropske kontinentalne skupnosti in so svoj obraz odvrnile od Evrope in ga obrnile k morjem. Obramba evropske usodne fronte na vzhodu in jugovzhodu je bila prepuščena le osrednji Evropi.

Ta obrat je povzročil, da se je osrednja evropska pripadnost sil druge k drugi povsem raztrgala. To se je pokazalo, ko so začeli Turki ogrožati Evropo. Ko so bili Turki leta 1528 pri Mohaču, se je evropski vzhod boril sam zase. Francija je bila v zvezi z napadalci — Turki, ki jo je podžigala Anglija, ker jo je veselilo, da se je Francija, njena tekmovalca zapletla v boj zoper evropsko osrednjo silo. Isti primer francoske zarote zoper Evropo s podžigalnikom Anglije se je ponovil leta 1541, ko je hotel Karel V. v Tunisu pobiti Turke. Prav tako je bilo leta 1684, ko se je Montecuccoli boril zoper Turke. Ko so bili ti leta 1683 pred Dunajem, se je Avstrija z vitežom Starhembergom in poljskim kraljem Sobieskim sama borila zoper polmesec, ki je bil zaveznik Francije. Medtem pa si je Anglija množila in večala svoje kolonije.

Eno je postalo jasno: da atlantske sile niso poznale nobenih dolžnosti več do Evrope. V atlantski skupini si je Anglija priborila vodilno mesto in je evropske obrobne države s Francijo vred ponizala na stopnjo branilcev napram evropskemu kontinentu. Vzhodno in jugovzhodno fronto pa je branila samo evropska sredina.

Prevzemanje odrezkov živilskih nakaznic za februar

Ljubljana, 26. februarja.

Trgovcem in pekomo naznanja mestni preskrbovalni urad, da bo prevzemal odrezke živilskih nakaznic za februar tako, da v ponedeljek 1. marca pridejo na vrsto trgovci z začetnicami A, v torek 2. marca B, v sredo 3. marca C-F, v četrtek 4. marca G in H, v petek 5. marca I in J, v soboto 6. marca Ka-Kl, v ponedeljek 8. marca vsi drugi trgovci z začetnico K, v torek 9. marca L, v sredo 10. marca M, v četrtek 11. marca N in O, v petek 12. marca P, v soboto 13. marca R in S, v ponedeljek 15. marca Š in T, v torek 16. marca U in V, v sredo 17. marca Z in Ž. Peki pa morajo odrezke oddati tako, da pridejo v četrtek 18. marca na vrsto peki z začetnicami A do J, v soboto 20. marca K-P, v ponedeljek 22. marca R-Z. Odrezke morajo trgovci in peki le v tako dolžinski dneh med dopoldanskimi uradnimi urami oddati v II. nadstropju Mestnega doma. Maščobne odrezke morajo trgovci oddati cele. Če so razrezani, jih je treba zlepliti z odrezki za olje. Lepljenje vseh drugih odrezkov pa ostanke po doslej veljavnem načinu. Odrezke za moko, riž in testenine je treba ločiti v posamezne zavitke, kjer mora biti na vsakem navedeno število v zavitku povezanih odrezkov in množina v kilogramih, ki jo odrezki predstavljajo. Na vsakem zavitku mora biti tudi žiljig žig trdke. Odrezkov za riž in testenine ni treba rezati, temveč jih je treba pustiti skupaj. Če so bili že razrezani, jih je treba spet zlepliti v celoten, veljaven odrezek. Na zavitku odrezkov riža in testenin je prav tako označiti število v zavitku povezanih odrezkov in količino v kilogramih, na prvem mestu za testenine, nato pa za riž. Nadalje opozarjamo, da je treba odrezke dodatnih živilskih nakaznic, ki predstavljajo različno količinsko vrednost, ločiti tako, da je vsaka vrsta posebej v zavitku. Posebej opozarjamo še peke, naj nazadnje vendar že začno ločiti vrste odrezkov ter jih lepiti vsake posebej. Ločiti jih je treba tudi po barvah, da je pregled lažji in natančnejši. Odrezkom je treba priložiti — kakor doslej — po dva seznama oddanih odrezkov.

Razdeljevanje mesa

Pokrajinski prehranjevalni zavod sporoča, da bodo v soboto 27. t. m. odjemalci lahko kupili pri svojih mesarjih po prosti izbiri ali 100 gr perutnine ali 100 gr mesa ali pa 125 gr konzervirane tunine na osebo.

Cena perutnine je določena na 50 lir kg in tunini na 24 lir za konzervo v teži pol kilograma.

Drobne gospodarske

Novo družbo z omejeno zavezo v Triesteju. Zadnje čase so bile osnovane v Triesteju naslednje družbe z omejeno zavezo: Gastone Dolinar nasl. 131.280 lir, trgovina s papirjem; D. Rosenfeld, gobe, glavica 220.000 lir; Rotherman in Engelmann nasl., trgovina s sladkorjem, 43.000 lir; L. Smolars in vnuč, papirnica, 780.000 lir; Sardi in Merlini, trgovina s barvami in laki, glavica 1300.000; Kühler & Co., droge itd., glavica 13.500.000.

Živiljenjski stroški na Hrvaškem. AGIT poroča, da je indeks življenjskih stroškov v Zagrebu narasel od avgusta 1939 do novembra 1942 za 326% (indeksna številka znaša 406 z ozirom na podlago leta 1939. kot 100). Indeksne številke za posamezne skupine življenjskih stroškov so na-

Ta razvoj, ki se je takrat začel, doživlja zdaj svojo logično dopolnitev. Razen Anglije so evropske atlantske obrobne sile s Francijo vred ved vse bolj izgubile svoj pomen. Zato pa je pred Anglijo vstala zdaj nova atlantska sila in to so Združene ameriške države, ki brez dvoma niso prijazne evropski celini. Od kar je bila odkrita Amerika, ni nobene evropske enotnosti več. Čim bolj bi bila Evropa razpršena, tem močnejše bi bile Združene ameriške države. Zveza med Anglijo in Združeni ameriški državami je izraz soglasja atlantske skupnosti zoper možnost evropske skupnosti.

Zarota od zahoda in vzhoda

Na tej podlagi je nastala zveza med Londonom, Washingtonom in Moskvo in s take podlage je razvidno, da ta zveza Evrope ne bo rešila boljševiške nevarnosti, marveč da se je more rešiti le centralna Evropa sama. Ne smemo pozabiti, da je zdaj nevarnost večja, kot je bila v turških časih, saj se boljševiška nevarnost ne očituje le po dejanskih nastopih na bojiščih, ampak si podjarmlja Evropo po načinih notranjih preobratov. Dalje pa je boljševizem dobil v atlantski solidarnosti zaveznika, kakršnega prejšnji navalni od vzhoda niso imeli. Če je bila prej Evropa odrezana od poti na Daljni vzhod zaradi svojih lastnih pregreškov v vojnah, pa si je priskrbel pomorska pota za v svet, pa zdaj grozi atlantska zveza proti Evropi, da ji vzame tudi zahodna pota in jo hoče dobesedno zadušiti. Zatorej si morejo evropski osrednji narodi zagotoviti svoj obstoj samo z najmočnejšo solidarnostjo.

slednje: stanovanje 160, kurjava in razsvetljava 263, živila 505 in oblačilni predmeti 568.

Nemška semena za Hrvaško. Hrvatsko glavno ravateljstvo za kmetijstvo je prejelo iz Nemčije 20 vagonov semenska ovsá, katerega bo razdelilo med kmete. Plačali bodo ta oves z vrnitvijo 500 kg blaga po katastrofem oralu.

Plačilo davkov s kovinami. Francoska vlada namerava uvesti posebne kovinske davke, da mobilizira obstoječe zaloge kovin. Gre za davek, ki se bo plačal v kovinah. Vsak davčni zavezanec, ki plačuje stanovanjski davek, bo moral plačati tudi kovinski davek. Oddati bo treba približno 2 kg bakra na osebo. Davek pa se lahko plača tudi v drugih neželeznih kovinah. Kdor ne plača davka, z bakrom mora plačati v gotovini od 240—260 francoskih frankov za kilogram bakra.

Promet na Donavi. Nekaj tednov preje kot običajno je letos odprt promet na Donavi. Računajo, da bo mogoče v kratkem odpreti tudi promet na Donavi med Budimpešto in Crnim morjem.

Prva tovarna umetnega kavčuka v Zedinjenih državah. V Zedinjenih državah je začela delovati prva državna tovarna za izdelavo umetnega kavčuka. Vendar so zaskrbljeni, kako bo s preskrbo gume v tekočem letu, ker je proizvodnja te tovarne veliko premajhna.

Izpred vojaškega sodišča

Vojaško vojno sodišče Višjega poveljstva Oboroženih Sil Slovenije — Dalmacija, odsek v Ljubljani je izrekel naslednjo sodbo: 1. Lesar Josip, sin pok. Janeza in Prešeren Ane, rojen 24. 10. 1917 v Ribnici, stanujoč v Ljubljani. 2. Šemerl Franc, sin Franca in pok. Vauken Marije, rojen 27. 9. 1910 v Planini, stanujoč v Ljubljani. Obtožena sta bila a) udeležbe v prevratni družbi (čl. 4 Ducejevega razglasa z dne 3. 10. 1941 in naslednjih izprememb), ker sta bila člana take družbe v Ljubljani od nedoločenega časa sem, pa pred 8. oktobra 1942, ki je bila narjena k nasilni izpremembi politične, socialne in gospodarske ureditve v državi, pri čemer je bila obremenjena okolnost za Lesarja Josipa, da je bil izredno važen (čl. 2 Ducejevega razglasa z dne 3. 10. 1942). Nadalje sta bila oba obtožena b) prevratne propagande (čl. 5 Ducejevega razglasa z dne 3. 10. 1941), ker sta v Ljubljani v istih okoliščinah delala propagando za nasilno izpremembo državne politične, gospodarske in socialne ureditve, c) sodelovanja v oboroženi tolpi (čl. 110 kazenskega zakonika in čl. 16 Ducejevega razglasa z dne 3. 10. 1941), ker sta v istih okoliščinah sodelovala pri zločinu oborožene tolpe s tem, da sta dajala upornikom orožje, cigarete in tobak, živila, obleke in obveščila. d) Nedovoljene nošnje orožja in municije (čl. 2 Ducejevega razglasa z dne 24. 10. 1941), ker sta vedno v istih okoliščinah imela orožje in municijo brez tozadavnega dovoljenja pristojnih oblasti.

Sodišče je prišlo Lesjaka Jožefa in Šemerla Rajko za krivca njim pripisanih zločinov in je oba obsodilo na skupno doživetno ječo, na večno nemožnost dobiti javne službe, na izgubo samostojnega razpolaganja z očetovsko močjo, na nemožnost skleniti zakon, pričevati in zakonski preklic.

Obsojena sta bila solidarno na plačilo pravnih stroškov, takse na sodbo in da sta za dobo najmanj 5 let v kontrolirani svobodi.

Končno je sodišče odredilo, da se mora ta sodba v izveličku objaviti v listu »Slovenec«. Odredilo je tudi konfiskacijo zaplenjenih stvari. Ljubljana, 20. februarja 1943-XXI.

DALE CARNEGIE

Kako si pridobiš prijateljev

Zadnjih 35 let so ameriške knjižne založbe izdale več kot pet milijonov knjig. Mnoge teh knjig so etrahotno bedaste, mnoge so doživle sijajne denarne polomije. Še več, predsednik ene največjih založb na svetu mi je priznal, da njegova založba v 75 letih svojega življenja še vedno izgublja pri sedmih izmed osmih izdanih knjig.

Kako sem si torej drznil pisati novo knjigo? In še več, zakaj naj bi ga vi po vsem tem sploh brali?

To sta dve krasni vprašanji in jaz vam bom skušal nanji odgovoriti.

Ze od leta 1912 sem v New-Yorku vodil tečaje za izpopolnitev poslovnih ljudi obeh spolov. V začetku so bila to navadna predavanja ali bolje, javni razgovori. Predavanja so imela namen, da navadno odrasle misli na lastni moški ter jih izvečbati v jasnem izražanju, ki bo imelo več učinka in več resnosti tako v poslovnih zadevah kot v javnem življenju. Toda bolj ko je rasla moja skušnja pri tej posebni vrsti učenec, bolj sem bil prepričan, da jim je neprimerno bolj potreben pouk v težki umetnosti, kako naj se obnašajo v poslovnem svetu ter v vsakdanjih socialnih odnosih. Celo sam sem začutil potrebo, veliko potrebo, da bi se naučil te umetnosti. Ko gledam zdaj nazaj v pretekla leta, se čudim, kolikokrat sem grešil v pomanjkanju vladnosti, razumevanja in prijaznosti. Če bi mi pred dvajsetimi leti kdo podaril knjigo podobne vsebine, bi bil to zame največji dar.

Občevati v bližnjim je za vas najbrž najvažnejše vprašanje, zlasti če ste posloven človek. Sicer pa velja prav tako, če ste advokat, inženir ali računovodja.

Carnegiejeva ustanova je pred leti razpisala anketo, ki je pokazala na zelo važno in značilno dejstvo. Pokazala je namreč, da je tudi v tako tipično tehnični stroki, kakor je inženirski poklic, samo 15 odstotkov denarnega uspeha te stroke odvisnih od tehnične sposobnosti, ostalih 85 odstotkov pa je navezanih na psihološko spretnost poslovnih, na njegovo osebnost ter na sposobnost, kako zna občevati z ljudmi.

Več let sem imel predavanja prav v strokovnih organizacijah newyorških inženirjev. Vsaj tisoč teh učencev je poslušalo moje razgovore. Prihajali so k meni dokončno prepričani, po tolikih letih opazovanja in grenke izkušnje, da niso na tehničnem polju najbolj učenj ljudje tudi vedno najbolj plačani.

Na primer: najbolj skropolozna tehnična spretnost na področju mehanike, arhitekture, računalništva itd., je cenjena na intelektualnem sejmšču nič več kakor na 25—50 dolarjev na mesec. Toda človek, ki ima tehnično usposobljenost, zraven tega pa še sposobnost, da zna vzbuditi pristanek in navdušenje okrog sebe, ta človek je že v naprej določen za mnogo višji dohodek.

Ce me spomin ne vara, je imel John Rockefeller gotovo nekaj uspeha v svojem poslovanju. Ko je bil na višku svoje delavnosti, je trdil, da se da spretnost občevanja v bližnjim nekako tako pridobiti, kakor kilogram kave ali sladkorja. Dostavil pa je, da bi plačal za nakup te lastnosti več kakor za kakršno koli drugo zemeljsko dobrino.

Mislili bi, da ima vsaka višja šola na svetu predmetne ure, v katerih vadi svoje gojence tako dragocene lastnosti. Temu pa ni tako. V kolikor vem, ni na svetu nikjer take šole.

Pred nekaj leti sta čehoska univerza in pa Y. M. C. A. razpisali anketo, da bi ugotovili, kaj odrasli študirajo. Anketa je trajala dve leti ter je veljala 25.000 lir. Zadnji del te ankete je bil izveden v tipično ameriškem mestu Meridenu, v Connecticutu. Izprašali so vsakega odraslega ter ga prosili za odgovor na 156 vprašanj podobne vsebine: »Kaj je vaš poklic? Stopnja vaše izobrazbe? Kako preživljate svoj prosti čas? Katera so vaša najljubša opravila? Vaša stremeljenja? Vaše težave? Za kakšno vprašanje se najbolj zanimate?« itd.

Anketa je seveda ugotovila, da se ljudje najbolj zanimajo za lastno zdravje. Ugotovila pa je, da je občevanje v bližnjim drugo vprašanje, ki je v središču človekovega zanimanja: kako bližnjega razumeti ter z njim soglašati, predvsem pa to, kako ga prepričati ter ga podvreči svojemu načinu gledanja. Tedaj je odbor, ki je vodil anketo, sklenil ustanoviti v Meridenu tečaj o socialnih odnosih. Kaj kmalu pa se je ugotovilo, da manjka knjiga o tem predmetu, in to z zelo preproste razloga, ker ni bila še nikoli napisana.

Sam sem vedel, da bi iskal praktično knjigo o človeških odnosih, a je nisem našel nikjer. Nazadnje sem se odločil, da jo bom sam poskušal napisati. Knjiga je pred vami in mislim, da vam bo prijala.

Medtem ko sem pisal, sem prebral vse, kar sem mogel najti o tem vprašanju. Ne samo to: dal sem poldrugetno štipendijo spretnemu bibliofilu, da mi je iskal po knjižnicah ter izbral vsako razpravo in vsako pisanje o tem vprašanju, od učenih in debelih psiholoških knjig do stotin časopisnih člankov. Prelital in prečul sem številne življenjepise, da bi dobil skrivnost uspeha velikih ljudi vseh časov.

(Dalje prihodnj)

Iz vzrokov vojne nastaja orožje miru

POT POLITIČNE MOČI PETROLEJA

Nemški petrolejski interes so bili tedaj združeni v družbi »Europäische Petroleum Union«. Družbo so ustanovile velike nemške banke in Deterding. V letih 1900 in 1910 je ta družba pričela izkopičati romunska petrolejska polja in je imela glavni delež pri petroleju v Galiciji.

Nemška banka, ki je prevzela vodstvo »Petroleumunion«, je imela tudi v Turčiji precejšnje interese. Ustanovila je Anatolsko železniško družbo, izdelala načrte za bagdasko železnico in se seveda zanimala tudi za Mossul. Leta 1912 je bila na njeno pobudo ustanovljena Turška petrolejska družba, ki je dobila izključno pravico pridobivanja petroleja v Mossulu in Bagdadu. Četrtno delnic te nove družbe je imela Nemška banka, drugo četrtino Royal Dutch, polovico pa Turška narodna banka. Amerikanci so oddali šli praznih rok, ker so se preveč vezali na osebo Abdula Hamida. Tega so namreč Mladoturki izgnali.

Vendar tudi Nemčija ni bila dolgo udeležena pri tem petrolejskem podjetju. Boj za petrolej Mezopotamije, za bagdasko železnico in s tem za Perzijski zaliv je dobival čedalje ostrešje oblike. Nemški pritisk na vzhodu je bil Angležem že dolgo trn v peti. Svetovna kriza, ki je grozila prav tedaj, je le še pospešila, da so se Angleži in bolj usidrali na tem mestu. Z začetkom svetovne vojne se je osredilo Angležem dobiti delež 50%, ki ga je imela doslej Turčija. Anglo-Persian je prevzela delež Turške narodne banke in mezopotamski petrolejski vrelci so bili 75% v rokah Londona.

Pozneje je prišlo do spremembe. Francija je hotela dobiti delež pri tem petroleju in še posebej se je zanimala, da postane ves ta petrolejski okraj z Mossulom vred francosko interesno območje. Dne

36

15. decembra 1916 je telegrafiral Clemenceau Wilsonu: »Nemožnost dopolnitve naših petrolejskih zalog je posledica oslavitve naše armade in bi nas mogla prisiliti, da sklenemo premirje, ki bi ne bilo v prid zaveznikom... Če zavezniki nočejo izgubiti vojne, potem ne smejo dopustiti v trenutku velike nemške ofenzive, da primanjkuje Franciji petroleja, ki bo v bodočih bitkah prav tako potreben kakor kri...« Tedaj je imela Francija samo še 28.000 ton bencina v zalogi. V eni sami veliki enodnevní bitki na zapadu je porabila 12.000 ton. Standard Oil je tedaj raje prodajala bencin Kitajcem kakor Francozom, saj je bila plovba v Pacifiku varna pred podmornicami, dočim je bila v Atlantiku prav zaradi podmornic tako nevarna plovba. Francozi so obupavali in Clemenceau je moral dati, kar je Briand leta 1916 dobil. Royal Dutch je tako dolgo skoparila s petrolejem, da je Francija leta 1918 vrnila Mossul.

Vendar je bilo vse to le teoretično. Takrat ni bilo v Mossulu še nobenega Francoza in Angleža. Turki so tedaj še krepko držali v svojih rokah Mossul. Kjer pa ni bilo teh, tam so vladali krajevni oblastniki, a ti mezopotamski šahi so bili malo zanesljivi. Polkovnik Lawrence pa tudi ni zmogel vsega sam v teh ogromnih puščavah, potreben je bil v prvi vrsti v Siriji in Transjordaniji. Intelligence Service je poizkusila z žensko, da bi dobila v svoje roke Mezopotamijo. Poslala je tja Gertrudo Lowthiana Bell, hčer Sira Hughja Bella. In ta je napravila šaha Feisala za iraškega kralja.

Mis Bell je študirala v Oxfordu, nato je veliko potovala in se učila zlasti orientalskih jezikov. Bila je tako navdušena za študij orientalskih jezikov, da se je z veliko vnemo lotila učenja vseh arabskih narečij in si jih tako priučila, da je lahko govorila v njih kakor domačin. Bila je edina Evropejka, ki je govorila brez napake arabski jezik, kar je težko, saj ima arabščina samo za tvoritev množine 36 različnih možnosti.

Zaradi znanja jezikov so jo poslali v Ka'iro v isti urad, kjer je delal Colonel Lawrence. Kmalu je začela potovati po vseh arabsko govorečih deželah in to po krajih, odkoder se doslej ni vrnil še noben belokožec. Potovala je z vodnikom in z osmimi kamelami, ki

so nosile sodavico. Brez sodavice ta ženska ni mogla živeti. Pila je vedno iz zlate čaše. Povsod, kamor je prišla, si je znala pridobiti naklonjenost, saj pa tudi ni prišla praznih rok; njene kamele so nosile poleg sodavice tudi zlat tovor.

V Mezopotamiji je bil tedaj boj na višku. Angleški komisar, ki je po zavzetju Bagdada uradoval v tem mestu, ni poznal nobenega arabskega šejka. Sprejemal je malopomembne, bolj pomembnim je odlašal sprejem, če jih je pa že sprejel, ni mogel nič reči in tolmači so prevajali slabo. Grozil je upor.

Gertruda Bell je znala na svojih potovanjih občevati z ljudmi in si jih pridobiti. Povabila je k neki svečanosti v Bagdadu 40 arabskih dostojanstvenikov, nagovorila je vsakega po imenu in naslovu in govorila z vsakim v narečju njegove domovine. Arabski šejki so bili nad tem prijetno presenečeni in so se čutili močno počaščene. Pripravljeno so bili za vsaka pogajanja in končno so se strinjali s predlogom mis Bellove, da postavijo malega šejka Feisala za iraškega kralja. Ta kralj pa je seveda poprej še obljubil, da bo postavil deželo pod angleško varstvo in je odstopil najvažnejše petrolejske koncesije Angliji.

Anglija je bila spet bliže svojemu cilju. V času, ko se je mis Bell pogajala s Feisalom, je šla vojna v Evropi že h kraju, zdaj je bil samo še boj za plen. Zadeva s Feisalom ni ušla ne v Amerikancem ne Francozom. Poleg tega pa je bilo Feisalovo kraljestvo le na papirju, saj je v Mossulu imel Feisal toliko besede kakor nič. Angleži mu pa tudi niso mogli poslati prej vojaštva, dokler v to ne privoli Francija.

Leta 1918 je Clemenceau odstopil Mossul. Leto dni pozneje se je Francozom posrečilo priti do dobre poteze. Podpisali so pogodbo, na podlagi katere naj bi dobila Francija nemški delež pri mossulskih petrolejih. Leto dni pozneje je prišlo v San Remu do novih pogajanj. Francija je dobila delež na petroleju v Mezopotamiji in delež sodelovanja pri vsem angleškem petroleju.

Jubilej koncertne poslovne Glasbene Matice

Marsikdo začuden stoji pred velikimi lepaki, ki vabijo na ponedeljski vokalno-instrumentalni koncert Glasbene Matice, in z zanimanjem opazuje na njih vtisnjeno številko »1000«, ne vedoč, kaj naj bi pomenila. Bolj poučeni vedo povedati, da je ta koncert ravno tisočji v vrsti koncertov, ki jih je priredila koncertna poslovna Glasbene Matice. Prav je, da se ob tem jubileju kratko ozremo na ogromno delo, ki ga je poslovna v času od 1. oktobra 1922 opravila. Sicer je Glasbena Matica bodisi kot društvo ali pa po svojih funkcionalnih priredila koncerte domačih in tujih umetnikov in združenj že pred tem časom, vendar je bila šele s tem datumom ustanovljena koncertna poslovna, ki sistematično organizira koncerte. S svojim dosedanjim delom je izvršila veliko kulturno poslanstvo na polju slovenske glasbe.

Statistični pregled koncertov v tem času nam pove, da je bilo od tih tisoč prireditvev skoraj 33 takih, ki niso imela koncertnega značaja (predavanja in podobno); vse ostalo so bili sami koncerti, in sicer je bilo 268 vokalnih, 123 vokalno-instrumentalnih, 75 simfoničnih, 74 komornih, 73 klavirskih, 40 violinskih, 39 glasovno solističnih, 18 solistično mešanih koncertov, dalje 15 koncertov za čelo, 4 za orgle, 3 za kitaro, 52 koncertov za mladino in 179 produkcij šole Glasbene Matice, odnosno Državnega konservatorija. Od skupnega števila je bilo v Ljubljani sami 904 prireditve, 45 v Sloveniji in 51 izven njenih mej. Ljubljanske prireditve je obiskalo skoraj do pol milijona ljudi. Največji obisk je zabeležila poslovna l. 1924 s skoraj 36.000 posetniki, najmanjša l. 1939 z 9000 obiskovalci. V lanskem letu je bilo 32 prireditvev in 16.870 posetnikov.

Če se ozremo pri posameznih panogah na koncertante, stoji v ospredju vokalno-instrumentalni koncertov pevski zbor Glasbene Matice. V ostalem so nastopili v okvirju poslovne skoraj do malega vsi pevski zbori iz Ljubljane in pomembnejši iz bivše Slovenije. Med njimi pa dobimo tudi zbor iz Zagreba, Splita, Banja Luke, Zemuna, Beograda, Leskoveca, Skoplja, Bitolja. Lepo število zborov je prišlo koncertirat v Ljubljano iz Češke. V naši sredi smo pa pozdravili tudi zbor iz Bolgarije in Poljske. Večkrat sta nastopila v Ljubljani tudi zbori domskih kozakov pod vodstvom Sergija Jarova in Platova. Ponovno smo imeli v svoji sredi mladinski zbor »Wienersängerknaben«. Na poti domov s turnee po Italiji je koncertiral zbor Cantarea Romane, enkrat so pa bili tu tudi angleški pevec iz Londona.

Simfonične koncerte so izvajali domači in tuji orkestri. Predvsem omenjamo Orkestralno društvo Glasbene Matice. Osnovo našemu simfoničnemu koncertiranju je dal operni orkester, ki je nastopal samostojno ali pomnožen pod raznimi imeni, zlasti pod imenom »Ljubljanska filharmonija«.

Sv. Matija se je letos odrezal

Ljubljana, 26. februarja.

Čudovito tople in sončne dneve nam je letos za slovo prinesel februar, ki je bil druga leta ob tem času močno mrzel in nas je sv. Matija še mrznil ter nam delal debel led, a letos nam je Matija skoraj preveč zakuril, saj tako toplih dni nismo druga leta imeli niti ne sredi marca; te dni je toplomer podnevi dosegel 15 stopinj in še čez nad ničlo. Vse kaže, da se nam letos v hitrem tempu bliža pomlad.

Prihod pomladi nam pa naznanjajo že mnogi znanilci pomladi, ki so druga leta prišli k nam po več tednov pozneje, kakor se je to primerilo letos. Opazovalci ptic selik nam sporočajo, da so 15. t. m. prišli prvi divji golobi in so leteli skozi Mestni log. Naslednji dan 16. t. m. so opazili tudi v Mestnem logu prve jate škorcev. Se poprej pa so se na Barju in v Mestnem logu pojavile brinovke. Na Ljubljani je sedaj prav veliko divjih rac.

Mnogo smo že pisali o škodljivosti pretkanega vrabca in so ga nekateri obsojili na smrt. Nekateri pa so mnenja, da je treba napovedati hujši boj neprijazni vrani. Sedaj lahko človek zjutraj in zvečer opazuje, kako se ta kričeča ptica podi v jatah čez barjansko polje proti golovskim gozdom in vzhemirja človeka s svojim hrupnim krikom. Vrane so sedaj parjo. Znano je vsakomur, da je vrana prava škodljivka. Poleti nam dela škodo na žitnih poljih. Je prava roparica, ki uničuje jajčka dobrih nam ptic-pek, pobira po gnezdih jerebičja jajca. Jerebice so se prav sedaj zabele pariti. Vrana pa ne zaničuje niti zajčje pečenke. Spravi se dostikrat na mlade zajčke.

Nekateri ljudje so začeli sedaj sistematično pokončavati vranjo zalego. Najboljše sredstvo proti vranam je fosfor, pomešan s krvjo. Vrana pa na ta način hitro pogine. Treba pa je biti zelo previden, da se ne pripeti nesreča. Vsako s fosforjem zastrupljeno vrano je najbolje takoj zakopati.

Kakor nam poročajo, je neki lovec na vrane pokončal v kratkem času tam neke v Mestnem logu nad 50 vran.

nijae ali danes »Simfonični orkester«. Večje število koncertov je dala tudi godba bivše Dravske divizije. Kot samostojen orkester je nastopil enkrat tako zvani Ruplov komorni orkester. Na simfoničnih koncertih smo slišali tudi še ljubljanski radijski orkester, pa tudi razna orkestralna združenja iz Turina, Zagreba, Beograda, Prage, Bratislave, Berlina in končno Boy Sinfonie Band iz Amerike.

Če štejemo med komorne koncerte razne koncerte za duo, trio, kvartet in manjše ansamble, potem vidimo, da smo imeli tudi teh prireditvev lepo vrsto. Preveč bi bilo naštevati imena sodelavcev pri najmanjših združenjih. Omenimo samo Ljubljanski godalni kvartet, pri katerem trenutno sodelujejo Pfeifer, Dermelj, Sušteršič in Sedlbauer. Zanimivo je, da se je v Ljubljani prvič eestal slaven Zikov kvartet, ki se je pozneje preimenoval v Praški kvartet in je bil pod tem imenom ponovno gost na našem koncertnem odru. Slišali smo pa tudi kvartete iz Prage, Berlina, Dresdene, Salzburga in Milana.

Od solističnih koncertov je bila najbolj zastopana klavirska glasba. Poleg mnogih domačih imen dobimo koncertante iz vse bivše države, zastopani pa so bili tudi italijanski, nemški, francoski in celo angleški pianisti. Isto bi lahko trdili tudi o violinistih, le da je njihova vrsta precej krajša. Koncerti na violončelo so bili bolj redki, vendar dobimo med koncertanti 11 domačih in tujih imen. Precej dolga je vrsta domačih in inozemskih pevcev, med katerimi dobimo isto tako kot pri pianistih in violinistih zelo znana imena, med njimi slavna imena iz kraljeve opere v Rimu z Benjaminom Giglijem na čelu. Pri orgelskih koncertih zasledimo tri domača imena in eno tuje. Koncertiral je pa tudi en kitarist.

Koncertna poslovna Glasbene Matice pa ni bila samo poslovna v ožjem pomenu besede, marveč je izhajala iz nje polno iniciativ; dala je pobudo za nešteto koncertnih sporedov in priredb. Iz poslovne so izšli načrti in vse podrobno delo za vse turnee pevskega zbora Glasbene Matice doma in v tujini, dalje za prvi slovenski glasbeni festival, za naše prve glasbene razstave, za lirske proslave, za počastitev naših glasbenikov: Adamiča, Aljaža, Gallusa, Hubada, Jenka, Foersterja, Lajovica, Barleta kakor tudi za Verdija, Smetano, Dvořaka in druge. Koncertna poslovna je dala pobudo za vsakoletne dobrodelne koncerte mestne občine ljubljanske za zimske pomoči, za propagandne tedne »Učite se glasbe«, poskusila je s koncerti na prostem, začela je s skladateljskimi večeri naših avtorjev itd.

Zato smatramo, da je tisočji koncert, ki ga priredi koncertna poslovna Glasbene Matice, samo skromen praznik našega kulturnega stremeljenja in delovanja, ki močno dokazuje našo delavnost in pripravljenost za uživanje najvišjih lepot glasbe. Ker se je vse delo vršilo pod imenom »Glasbene Matice«, ni samo golo naključje, da je tudi tisočji koncert prireditvev ravno iste Glasbene Matice in da na njem sodelujejo naši najodličnejši umetniki.

Koncertni poslovni Glasbene Matice pa želimo, naj bi tudi do naslednjih jubilejev vsaj v toliki meri kot do sedaj skrbela za preveč našega glasbenega življenja. Za dosedanje delo ji je pa vsa naša kulturna javnost dolžna veliko hvaležnost. M. T.

»Če bi bil jaz gostilničar...«

Od sotrudnika, ki je veliko potoval po svetu in živel več let tudi v inozemstvu, smo prejeli daljši dopis, ki bo zanimal zlasti obrtnike, pa tudi vse druge, ki so v rednih poslovnih stikih s trgovci, gostilničarji, čevljarji, krojači itd.

(Op. ur.)

To, kar si človek v poslovnem življenju najbolj želi, je najprej točna in dobra postrežba. Tudi v ljudeh in prijateljstvih prijazna človeku, vendar le tedaj, če sta izraz prijetnega odnosa do stranke. Ne gre za to, da ti kdo reče »gospod doktor«, če to nisi in tudi ne za poklone ali najponižnejšo vrsto pozdravljanja. Ljubeznost spada k dobremu vedenju, v poslovnem življenju pa gre zlasti za uspeh postrežbe. Veliko nameščenec v mnogoterih obrtniških in drugih obratih je takih, ki se zavedajo prvenstvenega pomena postrežbe, tu pa tam pa tudi naletite na ljudi, ki se ti globoko klanjajo, naročila pa ne izvršijo pravočasno in ti postrežejo s slabo robo.

Začel bom kar pri gostilnah. Ali ste že pomislili kdaj na to, da je n. pr. v Ljubljani, kakor tudi v vsakem drugem mestu, cela vrsta gostiln, od katerih so nekateri na dobrem, nekateri pa na slabem glasu? In vmes jih je veliko, ki ne uživajo niti takega ali drugačnega slovesa, temveč so več ali manj neznane. Nekateri so dan za dnem in ob vsaki uri dobro obiskane, v drugih pa zvezo prazne mize. Lahko bi rekli tudi takole: nekateri znajo, drugi pa ne znajo; nekateri si prizadevajo, drugim je vsaj navidezno vseeno.

Nekateri gostilničarji so na glasu, da postrežejo z dobro kuhinjo ali dobro pijačo, redkejši pa so že, ki bi zadovoljili človeka v vsakem pogledu. Gost, ki je bil enkrat ali večkrat razočaran, se ne vrne več in se naveže na drugo gostilno, čeprav je morda neke daleč v predmestju. Vsak gostilničar ve, da prihajajo ljudje k njemu zlasti zaradi tega, ker si želijo kaj poštenega, dobrega in ne pretirano dragega. Tudi to je znano gostilničarjem, da si ljudje želijo hitre postrežbe in vrljdnosti. So pa si etvari, na katere ne pomislijo in na katere bi jih želel opozoriti.

V gostilni se vsakdo rad dobro počuti, približno tako dobro kot doma. In ker smo ljudje zelo različni, je prav, da so tudi gostilniške sobe različne. Nekaterim so všeč velike sobe, kamor prihajajo vsak čas nove ljudje in kjer je življenje živahnejše. Drugi spet si želijo mirnejših sob, z belimi prti na mizah, z dobrim zrakom in okusno opremljenih. Da, notranja oprema je nekaj, na kar preradi pozabljajo! Ni vseeno, če so sedeži udobni ali ne, če so mize tako goste, da se ne moreš pogovarjati v okvirju svoje družbe, če je zrak slab in če vse na stenah slike, ki so vse prej kot lepe. Dober zrak in dober okus notranje opreme, ki naj bi bila prijetna, topla in domača, najdete samo v zelo redkih gostilnah.

V tako imenovanih posebnih sobah je čisto videti, da jo je opremil gostilničar po svojem lastnem okusu. Marsikateri drži tisočake rajši v blagajni, kakor da bi poskrbel za prijetne lesne obloge ob stenah, za dobro razsvetlavo, pa za uro, ki

bi tiktakala točno ali celo za lepo pokrajinsko podobo, ki naj bi visela na steni. Merodajen ne bi smel biti gostilničarjev osebni okus, temveč tudi okus gostov, katerim je namenjena ta ali ona soba. In ker so ti zelo različni, bi bil tudi v tem oziru na mestu pomislek ali event. posvet s strokovnjaki.

So še druge okoliščine, ki držijo dobre gostilničarje pokonci. Med te spada zlasti redna navzočnost gospodarja, ki bdi s svojim vedrim značajem nad zadovoljnostjo gostov. Tak gospodar se ne klanja in ne obsipa ljudi s prelestnimi titulami, pač pa skrbi, da se počutijo njegovi ljudje prijetno in udobno. S svojo avtoriteto in izkušnostjo pravočasno odslavlja pijače, premišljeno pa ravna tudi z raznimi neveličnimi prodajalci in beraci vseh vest. Delomirneže, ki ne zaslužijo miloščine, odklanja že pri vratih, potrebne rečeve pa pušča med ljudi in jim tudi sam pomaga.

Da se vrnem k naslovu tega članka. Če bi bil jaz gostilničar, bi skrbel najprej za to, da bi bile v sodih samo pristne pijače, ki jih lahko ponudiš tudi najljubšemu prijatelju. Razen tega pa bi se kdaj pa kdaj zamislil v vlogo gosta in bi skušal spraviti v sklad vse tisto, kar si gost želi s tem, kar mu nudim.

V SLOVENCU • SIGUREN USPEH

Gospodarstvo

Cene kravjega mleka. V kratkem bo objavljen v rimskem uradnem listu zakonski odlok o cenah kravjega mleka za prehrano franko blago za vse pokrajine. Nove cene bodo veljale od 1. marca letos dalje. Cene so večinoma izenačene in znašajo n. pr. v pokrajini Trieste 200 lir za zimeko in polno dobo, isto velja tudi za pokrajino Gorizia.

Načrt za gojitev tobaka na Hrvaškem. Ravnanje državnega monopola je izdelalo 5 letni načrt za povečanje proizvodnje tobaka tako da bi se površina zasajena s tobakom povečala od 7850 na 13.000 ha, proizvodnja pa od dosedanjih 9,5 na 15,7 milijonov kilogramov.

Vojni stroški Zedinjenih držav. Za davčno leto 1943—1944 so predvideni vojni stroški Zedinjenih držav na 98 milijard dolarjev, od tega naravnost za nabavo orožja 66 milijard, plače vojakov in vzdrževanje 21, industrijske zgradbe 2, druge zgradbe 3, drugi vojni stroški, vstevši tudi one, ki so nastali na osnovi zakona o posojilu in jamstvu, 6 milijard dolarjev. Pri teh številkah je treba vpoštovati, da znaša ves na-

Duhovnost išče opore

Nič več ne slišimo o raznih duhovnih ali miselnih strujah, ki so se včasih spirale po knjižnih izdajah ali revijalnih člankih. Se tako pomembne filozofske veličine so pozabljene, kakor da jih nikoli ni bilo. Kje je Kant, toliko opevani Kant, ki so v njem mnogi idejno izkoreninjeni in življenjsko premagani intelektualci videli nekako protitež katolicizmu? Kdo še sploh misli na Kanta? Osmehi bi se, kdor bi danes o njem govoril. Kje je Heidegger, kje so razni francoski personalistični ideologi, kje je celo descendentna teorija? Vse je padlo v pozabo. Kakor vihar, ki privrši in odpihne v trenutku vse pleve in vse smeti ter pusti na gumbu samo plemenito pšenico, tako so podobne razmere razčistile in pometle z vso plehko filozofsko in idejno navlako. Ostalo je le temeljno vprašanje: borbe med vero in nevero v vsem njegovem radikalizmu. To je, nazorno izraženo, ostala je borba med krščanstvom kot predstavnikom duhovnega pojmovanja človeka ter med komunizmom kot predstavnikom snovnega raja in zgolj materialistično usmerjenega naziranja.

Vsi nemirni duhovi, ki so prej drugod iskali opore svojim težnjam ter svoji duhovni razdvojenosti, so se sedaj znašli pred poenostavljeno izbizo, ki pozna samo edini ali — ali! ali si to ali so ono. Ali se odločiš za krščanstvo ali se odločiš za komunizem. Kajpak je še vedno možno, da se ne odločiš ne za enega ne za drugega; toda o teh ljudeh, ki so zgrešili že v korenini smoter življenja, ki žive iz dneva v dan ter se puste zanašati od življenjskega slučaja, o teh ljudeh ne govorimo, saj to niso ljudje v pravem pomenu besede. To so filke, ki jih maje veter zdej na eno, zdaj na drugo stran, oblak, ki se v trenutku prikaže na obzorju ter se v trenutku razprši in ni več o njem nobenega sledu. Gre za močne duhove, ki se zavedajo svoje samobitnosti in lastne odgovornosti pred življenjem. In prav ti duhovi so se danes znašli pred preprosto izbizo, ki se ji ni mogoče več izogniti s kakim kompromisom ali vmesno potjo kot tolikrat prej. Kakor v agoniji, ko človek izbira ali med križem kot svojim zadnjim upanjem ali med popolnim zavrnjenjem vsega onostranskega.

V teh okoliščinah si torej išče poživljena in zopet vzbujena duhovnost opore, ki naj nanjo zida svojo stavbo. Treba je bilo hudih, skrajnih življenjskih preizkušenj, da je uvidela vso zmotnost in smešnost raznih miselnih tokov in jih zapustila. Zdej stoji pred odprtim vprašanjem: Kam? Toda izbira je samo dvojna in neizprosnna. Ali zdrkniš v radikalni materializem in brezboštvo ali pa se okleniti doslednega krščanstva ter nanj in v njem graditi rešeno duhovno gledanje na svet.

In to se v resnici dogaja. Treba je bilo vojne in njenih značilnosti, da so se mnogi blodeči duhovi povrnil v očetovo hišo, v pristnost krščanstva. To iskanje in povračanje se v zadnjih dneh še bolj stopnjuje. Človek, ki je ohranil vsaj nekaj duhovnosti, išče krčevito poti nazaj v krščanstvo, ker se boji, da bo drugače izgubil še tisto malo nadnaravnosti, ki jo je ohranil morda po lastni zaslugi, morda po posebni milosti, morda po prizadevanju ljubečega srca. Vihar, ki divja okrog njega, ga je k temu prisilil. Odpilnil mu je ves prah predsodkov in zmotnih naziranj, tako da je končno prišel do usodnega vprašanja in spoznal, da gre vendarle za odločilno vprašanje bitja ali nebitja. Morda si je vsaj deloma možno na ta način razložiti zgodovinsko dejstvo, da izide krščanstvo iz svetovnih pretresljajev poživljeno in okrepljeno.

Toda ob povratku domov je možen korak, ki utegne postati tragičen, ki lahko človeka zavade na pol poti. Ni namreč vseeno, ali zida človek svojo duhovnost na polnost krščanstva, na trdno skalo, ali pa ga postavi le na nek varljiv videz, čeprav nosi ta videz krščansko ime. Polnost krščanstva je v katolicizmu, v Cerkv. Duhovnost bo prevarana. Če ne bo zgradila svoje stavbe na Cerkv, neporušni skali. Zato tudi pomni povratek domov toliko kot povratek v Cerkev.

rodni dohodek Zedinjenih držav 145 milijard dolarjev in da so tudi civilni izdatki veliki.

Mednarodni sestanek zavarovalnic v Budimpešti. V prvi polovici meseca maja bo v Budimpešti sestanek zavarovalnic, na katerega so povabljeni zastopniki zavarovalnic iz Italije, Nemčije, Madžarske, Finske, Romunije, Švice, Francije, Nizozemske in Belgije. Na sestanku bodo govorili predvsem o vojnih škodah, požarnih škodah in tudi o drugih vprašanjih zasebnega zavarovalstva.

Promet med Mehiko in Zedinjenimi državami. Iz Mehike poročajo, da bodo pospešili dela pri gradnji cest med mestom Mehiko in Kansas Cityem, da bi se omogočilo povečanje prevoznosti iz Zedinjenih držav v Mehiko in obratno.

KULTURNI OBZORNIK

Osmi simfonični koncert

V ponedeljek zvečer se je vršil v veliki unionski dvorani že osmi simfonični koncert v tej sezoni; epored je imel dva izrazito ločena dela: v prvi polovici smo slišali tri v smislu čiste glasbe zasnovane skladbe, v drugi polovici pa ravno tako tri, toda situacijsko-občutenjskega, programskega značaja. V prvem delu je bil zastopan K. M. Weber s predigro k operi Eurianta; skladba je po izrazu in v instrumentalni viri veran izraz svoje dobe; oblikovno se zdi nekam neenotna, vendar je polna svežega zagona. Za Webrom smo slišali Lisztov koncert v es-duru za klavir in orkester. Solistični del je izvajal Bojan Adamič. Svojo nalogo je dobro rešil, čeprav ni bil stavljen pred lahek problem. Liszt je znan kot umetnik, ki je kot ustvarjalec in izvajalec lastnih in tujih del dvignil klavirsko tehniko do viška in je sploh ustvaril nov ideal vsega klavirskega muziciranja. Tudi v tem koncertu ne štedi ne s tehničnimi težkočami ne z izraznimi domisleki; zdi se, da na prve polaga celo več važnosti kot na druge. Adamič je v izvajanju pokazal izvrstno tehniko; če odštejemo nekatere razumljive in opravičljive nedostatke v izvedbi kmalu v začetku, je Adamič ves koncert odigral z lahkoto, da poslušalec nikoli ni imel vtisa, da bi mu tehnični problemi, ki jih je Lisztov klavirski etapek poln, delali kakršne koli težave. Tudi podajanje samo je bilo do zadnjih finis izdelano; morda bi čudno zvenelo, če bi trdil, da je šlo še preveč v podrobnosti. Vendar, kdor je slišal izvajati isti koncert med drugimi n. pr. J. Pembauerja, ki je v vsej svoji pojavi imel nekaj lisztovskega, je čutil, da diha iz tega dela neka demoničnost, ki jo je morda izvajalec sam pričaral, skoraj gotovo je pa že skladatelj položil v svoje delo. Za do-

sego te vrste izraza je pa nujno potrebna neka širokopteznost, ki gradi v velikih zamahih, ne da bi seveda podrobnosti zanemarjala. Če bi ne vedeli, da si ustvari vsak izvajalec svoj lastni odnos do izvajanega dela, bi morda rekli, da smo pogrešali v Adamičevem izvajanju baš to širokopteznost, ki jo je po pianist nadomestil s tehnično in izrazno prefinjenostjo. Vsekakor moramo Adamiču, ki beleži s tem nastopom verjetno svoj prvi nastop pred širšim občinstvom, k doseženemu uspehu samo častitati.

Za Lisztovim koncertom smo slišali Puccini-jev intermezzo iz opere »Manon Lescaut«. Nato Fibichovo idilo »Podvečere«, skladbo, polno izvršnih domislekov v izrazu in instrumentaciji. Poslušalec ima vtis, da stoji spomladi na širokem travniku, prepolnem čudovitih cvetlic. Vse to barvno bogastvo ga opaja, sčasoma pa tudi utruja. De Michelijeva glasbena slika »Jutro se prebujaa« je polna zanimivih zvočnih efektov. Spored je zaključila Čajkovskega baletna glasba »Rajanje cvetke«, ki je prinesla med poslušalce prijetno sproščenost.

Koncert je vodil Drago M. Šifanec, ki je naklonil enako pozornost skladbam te ali one vrste. Pri Lisztovem koncertu je z orkestrom obzirno spremljal solista. Orkester je bil v obče dober, na več mestih pa ni prav čisto zvenel. M. T.

Nekaj najnovejših slovaških romanov

Najnovejša slovaška književnost se lepo razvija ter izhajajo pomembne pesniške in pripovedne knjige, ki bodo dokument novega časa pa tudi umetniške višine slovaške lepe besede. Tako je v pesništvu predvsem zajel moderni čas poleg Dilonaga zlasti Beniak (Vigilije), surrealistični pesnik, ki pa se je sklonil k sedanjim dogodkom časa ter podal pesmi, ki imajo — po mnenju slovaških kritikov — tudi evropsko pomembnost. V pripo-

vedništvu pa so se zadnji čas najbolj izkazali Antošik, Alexy, Graf in Gabaja.

Enega najzanimivejših sodobnih političnih romanov, v katerih pridejo do obravnave predvojna in sedanja ideologija, je napisal pisatelj Jozef Antošik, ki je še mlad pisatelj, pa je napisal že nekaj del. Po svojih prvih dveh romanih »Prekrižana pota« ter »Začarani krog« je letil trilogije iz današnjega preloma dob ter ima izrazit značaj epične obdelave slovaškega narodnega preporeka zadnjih let. Prva knjiga te trilogije je izšla že lani pod naslovom »Žive duše«, sedanjí drugi del pa nosi naslov »Velika iluzija«. V tej trilogiji, ki še ni zaključena, so na širokem temelju prikazani prejšnji politični nazori, v katerih sta igrala veliko vlogo denar in protekcija, ter druge napačne lažne demokracije, ter v to življenje vdor nove ideologije, kar ustvarja dinamičen zaplet in budi težko pričakovanje, kako bo življenjsko usodo zaključil v zadnjem delu. Kritika hvali povest kot dobro grajeno ter močno pisano epično delo sodobne Slovaške.

Janko Alexy je izdal roman »Dom goric«. Tudi ta povest je tretji del trilogije, od katere sta izšla že dva dela, namreč »Že je fant na nogah« ter »Zlato dnoc«. Obravnava pa usodo neke družine, katere člani so se razšli na vse strani in iščejo sreče v življenju in svetu. Po mnogih razočaranjih in težkih usodah se vsi vračajo v svojo rodno hišo. Pisatelj je pokazal dobro poznavanje življenjskih razmer majhnih ljudi, obonem pa je hotel podčrtati sedanjo težnjo Slovkov po vrnitvi iz sveta v svojo rodno domačijo.

Stefan Graf je že nekaj let znan pisatelj, ki je s svojimi prvenci pred petimi leti stopil v javnost in vzbudil zanimanje. To prvo delo je bilo »V gorečnem boju« in je pokazalo izvirno temo in močan temperament. Prvi roman se je imenoval »Borba« in je njegov sloves samo še povečal. Sedaj pa je izdal nov roman z naslovom »Pot za enom«, ki ga nekateri kritiki imenujejo naravnost »velikodelo najnovejša slovaška književnost, vredno, da se pridruži najboljšim klasičnim delom iz pretek-

losti. S tem romanom je odkril novo zanimivo tehniko, pa tudi snovno je zanimiv, kajti obdeluje roman ene družine ter je psihološko zelo poglobljen. Po mnenju kritike že dolgo ni bilo tako močno pisane dela v slovaški književnosti.

Zadnji čas je izšel tudi roman Ferdinanda Gabaja »Vsak po svojem«, kjer razpravlja o družini na temo »skupnega« in »tujega«. Tudi o tem romanu so kritični glasovi, po katerih povzemamo te vrstice, ugodni.

Večina teh romanov ima socialno narodno obležje ter obravnavajo na širokem domačinskem ozadju problem kmečkega človeka v mestu ter konflikt vasi in mesta pa tudi medsebojnega razmerja in podpore. Na vsak način pa pričajo ta dela, da se slovaški roman zelo razvija ter da v najnovejšem času producira tudi dobra in na širokih temeljih grajena dela.

Novi časopisi

Slovenski Pravnik, št. 11—12 zaključujo svoje 56. leto. V tej številki so naslednje razprave: dr. Brelih: O pristojnosti rednih kazenskih sodišč za sojenje dejanj, kaznivih po najnovejših predpisih. Dr. P. Pavlič govori v posebni razpravi o pravno-gospodarskega pogleda o obmejnem drevu. Ta članek je posebne važnosti, ker je praktičnega pomena, kajti vedno in vedno nastajajo spori glede obmejnega dreva zlasti v takih krajih, kakor so naši, kjer je pokrajina na drobno specializirana med mnogimi lastniki, pa je treba dovoliti lastniku izkoriščanje črno zadnjega koščka zemlje, na drugi strani pa je treba zavarovati, da ne ovira sosedu. Dr. Lev Svetek nadaljuje razpravo o prelošnem delu, kar je važno za naša industrijska podjetja. Razprava se bo nadaljevala. Književna poročila, kjer je s trokovnega stališča obravnavana tudi dr. Lahova razprava o Slovenčevem kolektarju (O rojstvih, življenju in umiranju Slovencev) in razne vesti zaključujejo številko in letnik.

Drobne novice

Koledar

Sobota, 27. svečana: Gabriel žal. M. b., spoznavalec; Leander, škof.

Nedelja, 28. svečana: 2. predpostna nedelja; Roman, opat in ustanovitelj reda; Antonija Fl. vdova in opatica.

Lunina sprememba: 27. svečana zadnji krajec ob 19.22. Herschel napoveduje dež in sneg.

Novi grobovi

† Frane Bukovšek, samostanski brat iz Mišjanske družbe sv. Vincenca Pav. je umrl večeraj jutraj v mis. hiši v Ljubljani, Tabor 12. Na mrtvaškem odru leži v mrtvašnici Zavetišča svetega Jožefa. Slovesen rekvijem bo danes ob 7.30 v cerkvi Sreča Jezusovega. Pogreb bo v nedeljo ob 3 popoldne z žal. k Sv. Križu, R. I. P.

† Janežek Kunaver. Te dni je umrl mali Janežek Kunaver. Zaljubljeni starši in bratec Joško se bodo poslovili od njega v soboto, 27. februarja ob 4.30 popoldne v kapeli sv. Ahaca na Zahlah.

Najrajnima sveti večna Luči Vsem, ki žalujejo za njima, naše iskreno sožalje!

Lorna Doone

Spisal R. Blackmoore.

je lep roman iz 17. stoletja.

Bogata grofica Lorna pade kot otrok v roke razbojniške grofovske rodbine Doonov, ki gospodarijo v Exmoorski pokrajini. Junaški svobodnik John Ridd jo reši že odraslo — med njima vzevete lepa ljubezen. Pogum in plemenitost pa pripomoreta Johnu Riddu do viteškega naslova. Po nešteti bojih in premaganih zaprekah zvesta zaljubljenca dosežeta srečen zakon.

Knjigo dobite po vseh knjigarnah in trafikah!

— Kurilnica državnih železnic, Ljubljana, potrebuje več ključavničarjev, livarjev, kotlarjev in kovačev v starosti od 18—30 odnosno 50 let. Reflektanti naj se zgledajo v administraciji kurilnice, Ljubljana, gl. kolodvor, vhod iz Vilharjeve ceste.

— Se vedno prav topli dnevi. Že kmalu ni bilo konec februarja tako toplo kakor letos. Tako pred 70 leti so imeli podobno vreme, ko je bilo februarja tudi že nad 15 stopinj. Februar je druga leta ob tem času sicer zaznamoval nekaj stopinj nad ničlo podnevi, toda redko kdaj tako visoko kot letos. V četrtek je bila najvišja dnevna temperatura +15,6, na prostem pa celo +20. V petek jutraj je bilo kot druge dneve hladno in je znašala jutranja temperatura —2,6. Barometer je za nekaj milimetrov padel ter je v petek dosegel stanje 770,3 mm. Bilo je v petek jutraj nekoliko megleno, lahno se je oblačilo. Sonce pa je kmalu pregnalo tenke meglice in je že zgodaj zasijalo nad mestnimi hišami.

— Zadruga tečaja prelofena. Zavod za združništvo Ljubljanske pokrajine je na željo zadruge preložil oba enodnevna tečaja, tako da bo tečaj za nekretnostne zadruge v sredo 10., za kreditne zadruge pa v četrtek 11. marca. Spored ostane nespremenjen. Rok za prijavo se podaljša do 6. marca t. l.

— Tekmovalcem za knjižne nagrade, ki jih bo 15. marca določil žreb za pravilno rešitev nagradne uganke v letošnji »Družinski priliki«, svetujemo, naj zaradi prihranka na poštnini pošiljajo rešitve v skupinah v enem zavrtku. Priložiti ji je treba za vsak naslov odgovarjajoči nagradni kupon. Kdor še ni kupil »Družinske priliki«, si jo lahko še preskrbi do konca februarja.

— Vrbove mačice so prve znanilke novo porajajočega se življenja spomladi. Ob letošnjem ugodnem vremenu so začele brsteti že v začetku februarja in kazali svoj sivi košček. Ljudje se jih veselo, režejo vršičke in jih nosijo domov. Nekateri pa jih narežejo cele butare, nosijo na trg in tam prodajajo. Ne zavedajo se, da delajo s tem veliko škodo čebelarjem, ki naberejo na teh mačicah spomladi največ obnožine ali cvetnega prahu. Obnožina je važen del hrane, ki jo pripravljajo čebele za zalego (črvičke). Brez nje se čebele družine sploh ne morejo razvijati. Obnožina je za mlade čebele to, kar za naše otroke kruh. Zaradi velike koristi so vrbove mačice v vseh kulturnih

Kdor je bral »Slovenčev« članke s podpisom —d.—, ta bo z velikim zanimanjem segel po knjigi

KOMUNIZEM — Njegov pravi obraz

Cena knjige je 4 lire. — Dobi se v knjigarnah in pri prodajalcih listov.

državah pod zaščito. Tudi pri nas je Visoki komisariat opozoril okrajna glavarstva na § 156 gozdnega zakona, po katerem je prepovedano trgovanje vršičkov in mačic vrbovja.

Iz Novega mesta

Ponovno opozarjamo vse one kandidate, ki so se v lanskem letu kakor koli prijavili za polaganje mojstrskega izpita, pa se našemu prvemu vabilu še niso odzvali, da takoj javijo obrtniško poverjenstvu v Novem mestu, ali še računajo na polaganje tovrstnega izpita. Mojstrski izpiti se bodo v Novem mestu vršili priložni meseca marca, zato je ta naš poziv zadnji, in se na kasnejše prijave ne bomo mogli ozirati.

Ljudska posojilnica

z. z. n. j. v Novem mestu

sprejema vloge za vstave in vezane vloge proti primernim obrestim, depotne naložbe pa brezplačno — vse razpoložljive vsak čas. Daje kratkoročna posojila in posojila na tekoči račun. — Vnovčuje čke italijanskih bank. — Varčujte, dokler imate dohodek!

Iz dela in življenja - od tu in tam

Iz Gorizije

Novi kvester. Poročali smo o nenadni smrti g. kvesterja komendatorja Cricchia, ki je s svojim službovanjem v naši deželi pridobil splošno zaupanje. Za njegovega naslednika je bil imenovan komendator dr. Vito Genchi, ki je bil v zadnjem času službeno zaposlen v Genovi. Novi vrhovni predstojnik naše javne varnosti je prevzel svoje posle 20. februarja.

Z Gorenjskega

Nova voditeljska dekle v radovljiskem okrožju. 14. februarja je bil sestanek voditeljske dekle v radovljiskem okrožju. Voditeljice so se zbrale, da pozdravijo novo okrožno voditeljico, ki je prišla iz Beyrutha. Nova voditeljica Traute Ernst je obljubila, da bo tako delovala, da bo hiter razvoj mladine na Gorenjskem kmalu prav takšen kakor ona na državnem ozemlju.

Otroški vrtec v Bohinjski Bistrici. Pred nedavnim so odprli v Bohinjski Bistrici otroški vrtec. Okrožni vodja Matschy je izročil otroški vrtnarici ključ in ji tako poveril vodstvo vrtca. Končno je bilo prebivalstvo, ki je prihitelo k otvoritvi, povabljen, naj si vrtec ogleda.

Večerno šolanje je bilo zadnji teden v Naklem, kjer je bilo predavanje o svetovno-nazornih vprašanjih. Okrožni šolski vodja Lilling pa je govoril na večernem šolanju v Medvodah.

V Ljubnem na Gorenjskem so po načrtu župana Weissa in nekaterih sovaščanov predvidena razna popravila vaških in občinskih cest. Zlasti je potrebna regulacija in kanalizacija vodnega odтока, ki je ob neurjih spreminjal vaska pota v hudournike. Nekatera dela so se že pričela.

Zdržištev občine Ribno z občino Bled. Šef civilne uprave za zasedena ozemlja Koroske in Kranjske je v veljavnostjo od 1. aprila 1943 odredil, da se občina Ribno združi z občino Bled. S to združitvijo prevzame Bled vse širše naloge glede ureditve zdravilišča in bližnje okolice. Občina bo sedaj lahko reševala vprašanja tujeskega prometa, pa tudi vsa kmetijska vprašanja na najbolj naraven način, da so tako dani vsi pogoji za ureditev Bleda kot bodočega znamenitega zdravilišča.

Kmečko zborovanje v Crnučah. Predzadnji nedeljo je imel zastopnik deželne kmečke zveze Burgetaler v Crnučah poučno predavanje o proizvajalni bitki za leto 1943. Kmetje iz občine so bili skoro polnoštevilno navzoči. — Leti dan je bilo v Crnučah šolanje NSDAP. Govoril je mladinski vodja Huber iz Kamnika. Člani Volkshunda so se predavanja v velikem številu udeležili. Poslušalci so izrazili željo, da bi se svetovnonazorna šolanja v Crnučah pogostje vršila.

V Mengšu je bil 9. februarja službeni apel. Vodja Hopfgartner je otvoril sestanek s pozdravom na navzoče uradne vodje. Podal je pregled položaja v Evropi, nato pa so se razgovarjali o tekočem delu v krajevni skupini.

V Zireh se je poslovila učiteljica Tschitschnigova, na novo pa sta prišli učiteljici Bartoschova in Sieffek. Učiteljica Mina Wallischeva se je poročila s poročnikom Wagnerjem.

S Spodnjega Štajerskega

Gostovanje celjskega lutkovnega gledališča. Celjsko lutkovno gledališče je priredilo že več predstav v Celju in okolici. Povsod, kamor koli je prišlo gostovat, je bilo sprejeto z velikim navdušenjem, zlasti zadnje dni v Slivnici pri Celju, v Ponikvi, v Zalcu in drugod. Mariborski dnevnik pripominja, da je Štajerska domovinska zveza med drugimi

Krasno vreme je nastopilo in drži že nekaj dni. »Sveti« Matija led razbija, če ga ni, ga pa naredi, če je star slovenski pregovor. Letos se je sveti Matija posebno izkazal. Zavihtel je svojo sekuro in prišel drobiti led, kolikor ga je še ostalo, po neprisojnih krajih. Ob jutrih je precej hladno, da celo nekoliko slane pade, proti popoldnevu se pa ozrače prijetno ogreje. Vse diha že pomlad. Dih pomladi je opaziti tudi na drevju, ki že brsti in poganja popke. Ako bo vreme tako držalo, bomo imeli lepo in zgodnjo pomlad.

Vse obrtnike, tako novomeške kakor tudi podeželske, opozarjamo, da morajo svoje pomožne osebe, to je pomočnike in vajence, prijaviti poleg svojega obrtniškega združenja tudi še namestitvenemu uradu v Novem mestu. Ta urad posluje v pisarni Okrožnega urada za zavarovanje delavcev (bolniške blagajne). Namestitvenemu uradu je treba pomočnika ali vajenca prijaviti s poslovno knjižico, katero mora vsak imeti. Zato opozarjamo mojstre, da poskrbe, da bodo njihovi pomočniki in vajenci brez izjeme imeli poslovne knjižice ter iste v redu. Te se za obrtniško pomožno osebo dobe pri Obrtniškem poverjenstvu v Novem mestu (obratni zadrugi) na Ljubljanski cesti 4 proti plačilu 5 lir. Prosilec mora predložiti zato dve svoji sliki. Torej obrtniki pozor glede prijav in odjav pomožnega oseba, da ne bo kazni! Prav tako pa mora svedeti biti vse pomožne osebe v prvi vrsti prijavljeno pri svojem obrtniškem združenju!

V vsako hišo »Slovenca«!

kulturnimi ustanovami tudi lutkovno gledališče sprejela v svoj okvir.

Likvidacija nekaterih denarnih zavodov. Šef civilne uprave za Spodnjo Štajersko je po svojem pooblaščenju za denarne zavode odredil, naj se likvidirajo naslednji denarni zavodi na Spodnjem Štajerskem: Hranilnice in posojilnice v St. Janžu na Dolenjskem, v St. Juriju pod Kumom, v Bučki, v Boštanju, v Cerkljah ob Krki, v Leskovcu, v Raki, v Apačah, Cenu, na Ščavnici, v Mali Nedelji, Veržetu, Zepovcih, Radenci; dalje Kmečka hranilnica in posojilnica v St. Janžu na Dolenjskem, Okrajna posojilnica Krško, Posojilnica Križevci, Okrajna posojilnica Lutomer, Posojilnica Lokavec, Vinčarska kreditna zadruga Lutomer, Posojilnica in hranilnica Apače. Za likvidatorja je bila imenovana Zveza poljedelskih zadrug-rajfarjznovk Südmarke v Gradcu.

Velik zbor za mariborsko mestno okrožje je bil v ponedeljek, dne 22. februarja. Na zbor je prišel mariborski župan Knaps, okrožni vodja Strobl in zvezni vodja Steindl. Okrožni vodja se je na zborovanju zahvalil odhajajočemu županu mladinskemu voditelju Reinholdu Bühlju in odhajajoči župni voditeljici Mimi Morautschig ter je uvedel novega voditelja Oskarja Sturmia in novo voditeljico Liselotte Hampl. Napovedal je teden nemške mladine v zadnjem tednu v marcu. Zvezni vodja Steindl je nato govoril o političnem položaju.

Zborovanje poštinskih uslužbencev v Zidanem mostu. Pred nedavnim so zborovali poštini uslužbenci trboveljskega okrožja v Zidanem mostu. Razpravljali so o delu, ki je potrebno, da vsak na svojem mestu čim več stori za zmago.

Kaznovan tat. Ze večkrat zaradi tatvin kaznovani Anton Hohnik iz Bolkovcev pri Sv. Lovrencu v Slov. gorah je bil zaradi tatvin življenjskih potrebščin kaznovan z zaporom 18 mesecev.

Odlikovan Mariborčan. 18letni dobrovoljec Žet Šos Josip Krapac iz Maribora je na vzhodnem bojišču bil že odlikovan za hrabrost z železnim križcem II. stopnje. Te dni pa je prejel še križec I. stopnje.

Počastitev spomina padlega dobrovoljca. V Sevnici je skupina nemške mladine počastila spomin svojega nekdanjega člana Alojzija Peršuna, ki je kot dobrovoljec čel SS padel na vzhodnem bojišču. Peršun je lani vstopil v nemško mladino, nato pa se je prijavil kot dobrovoljec. Mladina je imela žalno zborovanje, kjer se je govorilo v lepih besedah spomnil padlega.

Šolanje mladinskih vodij v celjskem okrožju. Pred nedavnim so imeli v nemškem domu v Celju mladinski vodje tečaj. Poslušali so predavanje o svetovno nazornih vprašanjih ter imeli športne vaje. Takli tečaj se bodo ponavljali vsak mesec, ker pripomorejo znatno k večji dejavnosti mladine.

Zborovanje obratnih vodij v Trbovljah. Delavsko-politični urad v Trbovljah je sklical pred nedavnim obratne vodje in zaupnike trboveljskega okrožja na zborovanje, na katerem je govoril okrožni vodja Eberhart o totalni mobilizaciji. Pojasnil je med drugim, da morajo zaupniki pomagati rojakom pri izpolnjevanju prijavnice za vojno službo, da morajo z obratnimi vodji skupaj obravnavati odpustitve pogrešljivih delovnih moči, ne da bi pri tem trpelo delo v obratu.

Taborenje v Celju. Vsi vodje fanfar iz celjskega okrožja so bili pretekli teden sklicani na celotensko taborenje v Celju. Poleg strokovnega glasbenega šolanja so dobili pouk v redni službi in v narodno-socialističnem svetovnem nazoru. — Nadalje je bilo v Celju sklicano zborovanje mladinskih voditeljev in voditeljic. Dobili so navodila za bodoče delo.

Zemlja, kakor jo vidi letalec
Barbo z viharji in zračnimi prividi
Skrivnostne človeške usode

popisuje

Antoine de Saint Exupéry
v svojem prekrasnem in globokem delu:

Veter, pesek in zvezde

Prevod je pravkar izšel iz zbirke
»Naša knjiga«.

Knjiga v elegantni opremi in fotografijami mest in krajev stane za nenarodne L. 60.—. Če se naročite na ves letnik (4+4 knjige) je cena mnogo nižja.

Založba »Naša knjiga« Ljudska knjigarna
v Ljubljani, Pred školijo 5

Iz Hrvaške

Imenovanje glavnega ravnatelja ustaške založbe. Na predlog hrvaškega državnega ministra dr. Solca in prosvetnega ministra dr. Starčevića je Poglavitnik imenoval za glavnega ravnatelja ustaške založbe (ustaške nakladni zavod) dr. Edo Bulata, poslanika I. razreda in opolnočenega ministra pri zunanjem ministrstvu v Zagrebu. Kakor znano, je ustaška založba prevzela vse premoženje prejšnje Jugoštampe.

Imenovanje župana v Bosanskem Petrovcu. Po porazu partizanov v Bosanskem Petrovcu je prišel v to mesto iz Bihača veliki župan Troyer ter je imenoval Ago Alagića za mestnega župana. Veliki župan je imel sestanek tudi z zastopniki ljudstva zaradi ureditve njegove prehrane.

Preureditev botaničnega vrta v Zagrebu. Z nastopom toplejših dni so pričeli v Zagrebu preurejati tudi botanični vrt, ki ima vedno mnogo obiskovalcev. V letošnjih pomladanskih mesecih bodo na prostoru botaničnega vrta postavili novo upravno poslopje, v katerem bo tudi bogata knjižnica, Velika predavalnica ter dvorane za dragocene zbirke posušenih rastlin.

Socialno skrbstvo v NDH. Glavno ravnateljstvo za socialno skrbstvo v NDH sporoča, da je lani poslalo prebivalstvu v pasivnih krajih nad 300 vagonov hrane ter je med potrebno ljudstvo razdelilo podpor 32 milijonov kun.

Delo zagrebških gasilcev v letu 1942. Zagrebško časopisje zadnjih dni pohvalno omenja delovanje zagrebških gasilcev v preteklem letu. Kakor vedno prej so isti tudi lani nesebično opravljali težko službo ter so v Zagrebu pogasili 258 požarov, med katerimi je bil samo eden večji. Moštvo zagrebške gasilske postaje je sestavljeno iz dveh častnikov, 7 podčastnikov in 52 gasilcev, ki imajo na razpolago 11 gasilskih avtomobilov, 2 avtomatični lestvi, en poltovorni avtomobil za prevoz moštva, 10 agregatov s prenosno motorno brizgalno in moderni sodobni gasilski avtomobil tipa »Manc« z brizgalno in kotlom 3.500 l vode.

Ukrepi proti pijančevanju v Pojlnici. Policijska oblast v Pojlnici je ugotovila, da je del prebivalstva preveč rad zahajal v gostilne ter v njih posedal po cele dneve in tako zapravljil denar in čas. Zato je izdala nove ukrepe proti pijančevanju. Po tej odredbi morajo vsi gostilničarji ob sejmjskih dnevih ter o praznikih zapreti svoje lokale ob tihih popoldne ter po tej uri ne smejo več prodajati ljudem nobenih alkoholnih pijač.

Občni zbor društva Sv. Hieronima. Monsignor dr. Ferdo Rožič je kot predsednik sklical za te dni redni občni zbor društva Sv. Hieronima v Zagrebu z dnevnim redom: Poročilo predsednika in odbornikov ter volitev cenzuralnega odbora za poslovalno leto 1943.

Organizacija hrvaškega gospodarstva. Na Dunaju je predaval profesor visoke komercialne šole iz Zagreba dr. Josip Butorac o oblikah organizacij v hrvaškem gospodarstvu skozi stoletja. Po ustanovitvi NDH je bilo ukinjenih vseh 10 gospodarskih zbornic in 294 korporacij in organizacij. Namesto njih so bile ustanovljene 4 zbornice in 15 strokovnih društev. Vrhovni gospodarski organ Hrvatske je zastopstvo gospodarskih zbornic. Hrvatska ima 118.500 gospodarskih podjetij.

Setev ječmene in koruze. Hrvatsko glavno ravnateljstvo za poljedelstvo je s posebno okrožnico opozorilo vse okrajne glavarje, da morajo do določenega roka določiti površine, na katerih bodo letos sejali zgodnji ječmen in koruzo. Semensko koruzo bo dobila NDH iz Nemčije, odkoder je naročenih 20 vagonov izbrane koruze.

Zadruga »Hrvatski Radišac« je določila en milijon kun kot svoj prispevek za sklad za podpiranje družin padlih hrvaških prostovoljcev v Stalingradu.

Kmečki stenski časopis. Hrvatsko glavno ravnateljstvo za poljedelstvo je pričelo izdajati »Kmečki stenski časopis«, s katerim bo širilo gospodarsko izobrazbo po podeželju.

Drobna ljubljanska kronika

Predavanja o obdelovanju vrtoč bodo danes soboto od 8 do 11 in 3 popoldne od 14 do 17 na magistratu v veliki dvorani. Kakor na drugih krajih mesta, bodo tudi danes poučevali izkušeni strokovnjaki o vsem, kar je treba vedeti za uspešno obdelovanje vrtoč, da bo uspeh čim najboljši. Vsa predavanja so bila prav dobro obiskana in so pokazala izredno veliko zanimanje vseh slojev, zato smo prepričani, da bodo mestni zelenjadarski tečaji popolnoma dosegli svoj namen. Zadržna predavanja bodo prihodnji četrtek, dne 4. marca v soli za Bežigradom.

Podružnica vrtnarskega in sadlarskega društva v Mostah obvešča svoje člane in druge zainteresirane, da bo v nedeljo, 28. t. m. ob 17 v Mladinskem domu na Kodeljevem prvo predavanje o gojenju sadnega drevja pod naslovom: »Od sajenja do sadu«.

Dne 1. marca na velikem koncertu Glasbene Matice bo godalni orkester orkestralnega društva Glasbene Matice izvajal najprej dve slovenski skladbi, in sicer Gregorčev Preljudi in Škerjančev Kakanjo, ki je po stari slovenski narodni pesmi zgrajena na 7. taktu. Drugi nastop godalnega orkestra pa bo ob skleni koncertu in takrat bo izvajal Abacov Cerkevni koncert v a-molu, ki ima tri zgoščenke stavke, ki prehajajo brez prekinitve drug v drugega. V celoti je zelo izredno učinkovito, enotno in lahko bi rekli ideal ansambelskega stavka za godala. Po sledi Dali Abacov bomo slišali še Vivaldievo Simfonijo v C-duru, ki jo odlikuje sveža, nikdar dolgočevna domiselnost. Poleg orkestralnega društva bodo nastopili na ponedeljkovem koncertu: basist Julij Betetto, pianist Anton Trost, sopranistka Valerija Heyblava in violinist Karlo Rupel. Spremljevanje solistov bosta oskrbela pianista

Zora Zarnikova in Marijan Lipovec. Začetek koncerta bo točno ob pol 7 v veliki unisoni dvorani. Podrobni spored v knjižarni Glasbene Matice.

Zanimanje za predstave frančiškanskega odra je v letošnji sezoni veliko, skoraj vse letošnje predstave so bile razprodane. Posebno pa so občinstvu ugalale veseloigrice. Zato bo frančiškanski oder jutri, v nedeljo, 28. februarja ob 3 popoldne uprizoril novo veseloigro v štirih dejanjih »Ulica št. 15«, ki bo gotovo v polni meri zadovoljila in razveselila prav slehernega gledalca, ki si želi v letošnjem dolgem predpustu prijetnega razvedrila. Priporočamo le, da si pravčasno prikrbite vstopnice v predprodaji.

Stropejski tečaj — novi dnevi in večerni (ono, dvo, tri in trimesečni) se prične 4. marca. Najuspešnejša desetsturna učna metoda. Pouk je dopolnjen, popoldne ali zvečer po željah obiskovalcev. Specialna stropejska šola: največja moderna stropejska, raznovrstni stroji. Učnina zmerena. Informacije, prijave dnevno. Zahtevajte brezplačni prospekt: Trgovsko učilišče »Christofor učni zavod«, Domobranska 15.

»Pričarani ženini« iz daljine Amerike se komaj znajde v koloboci, ki mu jo naplete čevljarjeva žena Lenka. Po njeni zaslugi, zaradi zamenjane slike, popelje Amerikane pred oltar sosedovo Cilko v veliko Lenkino Jezo, ki je slika ženina svoji hčerki Urši. — »Pričarani ženini« se neprekinjeno zadnjakrat uprizori danes, v soboto ob 3 popoldne v frančiškanski dvorani. Predprodaja vstopnic vsakoprijetno. Zahtevajte brezplačni prospekt: Trgovsko učilišče »Christofor učni zavod«, Domobranska 15.

Zelenjadarski tečaji lepo uspevajo. V ponedeljek 22. t. m. so pričeli od mestnega župana odrejeni zelenjadarski tečaj, ki so

doslej povsod lepo uspeli. Na teh tečajih, ki trajajo dopoldne in popoldne, se vrste praktična predavanja strokovnjakov o gojenju razne zelenjave in povrtnine. Na teh tečajih predavajo mestna kmetijska referentka ga. inž. Angela Mahkotovec, mestni kmetijski referent inž. Josip Maček, mestni vrtnarski inženir, g. France Pirnat, višji vrtnarski nadzornik, g. Josip Strekelj in nadzornik mestnih nasadov g. Anton Lap. Predavanja so združena s praktičnimi demonstracijami in skiptičnimi slikami. Prvo predavanje je bilo v ponedeljek v Dravljani, ki se ga je udeležilo do 80 Dravljčanov. V torek je bilo drugo v Zgornji Siski v Krekovi gospodinjstviški šoli, tretje je bilo v sredo na Barju, četrto na Viču v telovadnici osnovne šole in peto v petek za Moste, v deskem vzgajališču na Ščlu. — Da je med vojimi obdelovalci zemlje res veliko zanimanje za take praktične zelenjadarske tečaje, je pokazal dnevni obisk pri teh tečajih. Predavanjem so prisostvovali ljudje iz vseh slojev prebivalstva. Ti tečajni so izkazovali obisk od 60 do 100 slušateljev.

Zanjkarji na delu. Na raznih krajih okoli in na skrajni periferiji mestne občine Ljubljanske so na delu zanjkarji, ki love v prvi vrsti divje zajce. Ker so take razmere, da pravi lovci ne morejo v svoje revirje, so začeli zanjkarji loviti zajce in odnašajo na raznih krajih prav čeden plen. Je znan primer, da je neki zanjkar v zapadnem delu mesta v enem tednu vlovil na zanjke 5 lepih divjih zajcev. Na Ljubljani je zdaj veliko divjih rac. Jerebice so se začele pariti.

V veseloigri »Lažnjave«, ki jo je spisal Goldeni, je toliko in tako Ljubljani zapletljiv, da se mora slovesi namerjati. Glavni vzrok je pa Ljubzen mlad in lepih zdravnikovih hčer Rože in Bože. — Oskrbite si vstopnice v predprodaji, ki bo na dan predstave od 10 do 12 in dve uri pred pričetkom v društveni pisarni, Petarkova 12-1, desno.

Ponesrečenec v Ljubljani. Julijana Jeršnova, 14letna dijakinja, si je pri padcu zlomila desnoro roko. — Upokojeni železničar Ivan Lorenec, star 73 let, je padel in se močno ranil na desnem kolenu. — Zasebnica Teodora Šimovc, stara 83 let, je padla in si zlomila levo nogo.

Nedeljsko zdravniško dežurno službo bo vršil od sobote ob 20 do ponedeljka do 8 jutraj mestni zdravnik dr. Debelak Guido, Ljubljana, Bleiweisova c. 62.

Gledališče

OPERA. Sobota, 27. februarja ob 17: »Zemlja smehljajala«. Opereta. Izven. Cena od 28 lir navzdol. — Nedelja, 28. februarja ob 14: »Gaspardone. Opereta. Izven. Cena od 24 lir navzdol. — Ob 17.30: »La Bohème. Izven. Cena od 24 lir navzdol. — Ponedeljek, 1. marca: Zaprti.

DRAMA. Sobota, 27. februarja ob 17.30: »Ples Travoze«. Izven. Znižane cene od 15 lir navzdol. — Nedelja, 28. februarja ob 14: »Zaljubljena žena«. Izven. Zelo znižane cene od 12 lir navzdol. Ob 17.30: »Velik mož«. Izven. Cena od 20 lir navzdol.

C. Golar: »Ples v Travnem«. Burka v treh dejanjih. Osebe: Čestovar — Cesar, Lojze — Drenovec, Polona — Gorinkova, Metka — Levarjeva, Mica — Rakarjeva, Mina — Starčeva, Polka — Remčeva, Tone — Bratina. Režiser: Milan Skrbinec, scenograf: inž. arh. E. Franz.

Naznanila

ROKODELSKI ODER. Nedelja ob 5 popoldne: veseloigra »Lažnjave«, ki jo je spisal Goldeni. — Opozarjamo na predprodajo vstopnic, ki bo na dan predstave od 10 do 12 in dve uri pred pričetkom v društveni pisarni, Petarkova 12-1, desno.

FRANČISKANSKI ODER. Nedelja, 28. II. ob 5 pop. »Ulica št. 15«. Veseloigra v štirih dejanjih. — Vstopnice dobite v predprodaji v trgovini Siligloj in na dan predstave pri blagajni frančiškanske dvorane.

RADIO. Sobota, 27. februarja: 7.30 Napovedi in romane. — 8 Napoved časa: poročila v italijanskem. — 12.20 Plošče. — 12.30 Poročila v slovenskem. — 12.45 Lahka glasba. — 13 Napoved časa: poročila v italijanskem. — 13.10 Poročilo Vrhovnega Poveljstva Oborožitve Sili v slovenskem. — 13.12 Orkester Cetra vodi dirigent Barzica. — 13.45 Simfonična glasba na ploščah. — 14 Poročila v italijanskem. — 14.10 Koncert radijskega orkestra vodi dirigent D. M. Siljanec. — Operetna glasba. — 15 Poročila v slovenskem. — 15.15 Pokrajinski vestnik. — 17 Napoved časa: poročila v italijanskem. — 17.15 Pet minut gospoda X. — 17.15 Koncert pianista Bojana Adamiča. — 17.45 Opera na glasbo. — 17.55 Gospodinjstvo predavanje v slovenskem. — 19.30 Poročila v slovenskem. 19.45 Pisana glasba. — 20 Napoved časa: poročila v italijanskem. — 20.20 Komentar dnevnih dogodkov v slovenskem. — 2

Rojstni dan bodičaste žice

(Zgodovina njene iznajdbe in uporabe.)

V teh dneh obhaja bodičasta žica svojo 75. letnico, zakaj v februarju leta 1868 je Mihael Kelly dobil patent za bodičasto žico za napravo ograj. Ta bodičasta žica je sestojala iz dveh zvitih žic in je imela na enem obojem delu v določenih presledkih romboidne pločevinaste, ploščice. Kelly je dobil istega leta, dne 17. novembra, še drugi patent za ploščo žico, ki so bile skozi njo vnete okrogle žicnate bodice. Niti sanjalo se mu ni, da bo ta njegova iznajdba, ki je bila prvotno namenjena le za ograje proti živini na pašah, kdaj takega pomena kot vojno sredstvo. Najprej so jo v ta namen uporabljali Buri zoper Angleže, nato Angleži zoper Bure, ko so imeli v tej vojni zaprte žene in otroke Burov. V burški vojni se je izkazala tudi strojna puška kot izborna orožje na bojiščih. Znano je, da je zoper obe, zoper strojno in zoper bodičaste žice, nastal v prvi svetovni vojni kot obrambno sredstvo — oklepnik (tank), ki je v prvih oblikah služil Angležem kot »rušilec strojnice«, Francozom pa kot stroj za rezanje ovir iz bodičaste žice.

V zgodovini bodičaste žice ima svojo vlogo tudi neki Nemec, in sicer Jakob Haish, ki se je rodil 9. marca 1826 v Badenu in ki mu je bilo devet let, ko so se njegovi starši izselili v Ameriko,

v Ohio. Tu se je pri napravah lesenih ograj farmarjev domislil bodičaste žice. Prišlo je do spora za patent med Haishem in nekim Gliddenom, ki se je skoraj čez 20 let končal tako, da je l. 1892 zmagal Glidden, češ da je on prvi iznašel bodičasto žico. Tako je prišel Gliddenov patent z dne 24. novembra 1874, s številko 157124, kot edini patent za bodičasto žico v arhiv važnih iznajdb v Washingtonu, ker je bila 56 dni starejša kot iznajdba Haishera z dne 22. dec. 1873.

Velikanski je pomen, ki si ga je bodičasta žica priborila do sedaj v modernem načinu vojskovanja. Zgled za to so nemški podatki iz prve svetovne vojne. Medtem ko so julija 1913 porabili vsak teden 2000 ton, to je 200 vagonov bodičaste žice, v avgustu 1915 pa na teden 3000 ton, v juliju 1916 vsak teden 7000 ton, je dosegla skupna množina bodičaste žice, ki so jo Nemci v svetovni vojni 1914-18 poslali na fronto, vsega skupaj 600.000 ton ali 60.000 vagonov v vrednosti 330 milijonov mark. Ta množina bodičaste žice bi bila zadostovala, da bi bila nemška država okrog in okrog 65 metrov na debelo obdana z njo. Po vojnih poročilih sodeč, vemo, da je tudi v tej vojni bodičasta žica važno sredstvo za gradnjo vojaških zaprek.

Človek kot radijski oddajnik

Po mnogih študijah in številnih poskusih se je baje nekemu salezijancu, Giovanniju Trioneju, posrečilo sestaviti pripravo, ki je z njo mogoče doznati in izmeriti dolžino radijskih valov, ki jih sleherni človek izžareva in ki so med 0,9 in 10 metri. Novi aparat ima baje poseben pomen za Marconijevo terapijo. Iznajditelj pravi, da si je s to napravo sam na sebi ozdravil čire, da si je izboljšal vid in je dosegel močnejšo odpornost sprčo bolezni. V poslednjih letih so posebno v Nemčiji opravili več znanstvenih raziskovanj, da bi izmerili valovno dolžino tudi pri ljudeh, ki tega niso dopustili. V takem primeru so izmerili valovno dolžino kar na obleki, ki jo je imel tisti človek na sebi. Z novim aparatom je moči izmeriti valovno dolžino celo na nerojenih otrocih. Mati se v tretjem mesecu nosečnosti navzame tiste talovne dolžine, kakršno ima plod v telesu. Sele čez nekaj mesecev nato dobi spet svojo normalno valovno dolžino nazaj. Tudi valovni dolžini zakoncev sta navadno odvisni druga od druge.

Plastične fotografije

Se malo, pa bo moči videti na tozadevnih evropskih razstavah, kakor javljajo iz Stettina, primere plastičnih fotografij. Slike bodo vidne v profilu kar s prostim očesom brez vsakršnega pripomočka. S tem novim načinom fotografiranja bo dognana tudi rešitev barvastega filma. Kako bodo nove, plastične fotografije poživljale knjige in kako bo to važno za pouk v šolah? V tisku knjig in listov bodo brez dvoma uporabljali samo plastične slike.

Kruh s korenjem.

Dobra kuharica mi je pripovedovala, kako peče kruh s korenjem. Na 3 kg enotne moke dam štiri debele korene. Koren poprej ostrgam in zribam na ribežnu ter skuham do mehkega v elani vodi. Ko je korenje skuhamo, dobro zmešam in z vodo vred vlijem na moko. Potem moko s korenjem prav dobro zmešam, pokrijem s prtičem in pustim, da se zmes nekoliko ohladi. Ohlajeni zmesi pridenem vzhajam kvas, ki sem ga napravila iz 2 dkg kvasa, nekaj žlic mlačne vode in žličke sladkorja. Nato testo prav dobro vnetem in pustim, da dobro vziđe. Iz shajanege testa napravim štruco in ko ta vziđe, jo neseem h peku ali pa spečem v pečici. Kruh s korenjem je priporočljiv posebno zato, ker je korenje ceneje kot krompir. Okus takega kruha je zelo prijetno sladke.

V gostilno na vasi pride gost in pravi: »Lepo vreme imamo danes!«
»To imamo,« je zabundal krčmar, »a drugega nimamo nič, da si ne boste po nepotrebnem usta hladili!«

Plašč in kostim spomladi 1943

»Inter arma silent musae« so dejali v klasični dobi. Že mogoče, da v hrumu orožja molčijo muze, res pa je, da ne bo izumirilo česčenje lepote, dokler bo le še ena sama ženska na svetu. Zato je brez dvoma resnično, da posebna muza modelistov in lepih žensk ni izgubila svojih pristašev tudi v teh dneh ne. Ona daje navdih, tvori nove zamisli, nove linije, barve in pričara ljubke malenkosti v dušo svojih ljubljencev.

Po cestah hodijo ženske že vse zavite v

Usoda felahinja

Tednik »Razgled po Libanonu« (»La Revue du Liban«) vsebuje jako nazorne opise življenja sirjskih žen felahov. List pravi: »Po pravu iz korana ne sme biti ženska prodana, izžemana in razlašena. Soga med felahi v erednji Siriji pa zahteva, da ne sme imeti žena nobene lastnine, ker bi jo sicer lahko preotila skušnjava, da bi postala hudožna. Sirijska ženska je »predmet«, ki jo neusmiljeno izkoriščajo. Kot mlado dekle mora opravljati domača in poljska dela. Ko se omoži, pa se ji življenje še poslabša. Njen oče in njeni bratje je nikoli ne izpustijo iz rok, pa čeprav je postala tovarna živina svojega moža. Če dekle dobro opravlja domača in poljska dela, jo imenujejo »šaterac«, to je: »spretna; če pa ni za delo, pa »hemarac«, to je: oslica. Od množnosti kake ženske za delo, zavisi v prvi vrsti kupna cena zanjo. V drugi vrsti pri določanju cene za žensko je njeno zdravje. Njena zunanost je šele na tretjem mestu, njen rod na četrtem. Za dekle srednje kakovosti plačajo povprečno 150 sirjskih funtov, kar bi bilo približno 2400 lir. Za to veoto si felah (egiptovski kmet) lahko kupi ženo, ki je dobra za delo, je zdrava, ni nič pohabljen in je iz razmeroma dobre družine doma. Cene se gibljejo po kakovosti ženske med 400 lirami do več tisoč lir. Felahinja si po poroki ne obeta nič dobrega. Tašča bo z njo trdo ravnala, saj bo mislila le na to, kako bi prišel z delom sinove žene spet tisti denar k hiši, ki so ga bili dali zanjo. Prav tako se bo tašča na mladico skušala maščevati za vsa tista leta trpljenja, ki jih je morala sam nekoč okusati v hiši. Zatorej nagajajo tašče ženam svojih sinov čim najtežja dela. Felaske žene so skoraj ves dan na polju, medtem ko njih možje polegajo in lenuharijo. Zvečer se vračajo povsem izčrpane domov z edino željo, da bi lahko spale. A potem jih njih možje večidel pretepajo, saj sicer, kot pravijo, nočejo biti možem poslušne.«

Podobne razmere, kot so opisane tu, so razširjene tudi v Iraku, Palestini, Transjordaniji. Vse te dežele pa so bile desetletja dolgo pod vplivom zahodnih demokratičnih držav. V Turčiji in v Iranu, ki sta se po bivši svetovni vojni osamosvojili, je prišlo do tako temeljite emancipacije žensk, da je ondi ženska povsem enakopravna z moškim. Kjer je bil torej orient prepuščen samemu sebi, je zvečtel napredek, a pod jeroševom zahodnih držav je ostalo vse pri starem. List »La Revue du Liban«, ki je v službi vojaških oblasti Levante, nemara ni prav nič pomislil na to, da je njegov opis sramotilna obtožba njegovih gospodarjev samih.

(Frankfurter Zeitung.)

Glista žre pret, ki jo izkoplje. Zvečer pa tisto pret izloči kot kupček blata na zemljo. Izračunali so, da živi na hektarju travnika 62.215 glist. Na površini 0,62 ha spravijo na dan 10.500 kg prsti. Torej so gliste najboljši orači.

krzno in debele plašče, a njihov smehljaj pred kako izlozbo že razodeva skrivnostno bližnje bodočnosti, kakšne bodo takrat, ko bo drevje ozelenelo in se bo razvilo cvetje.

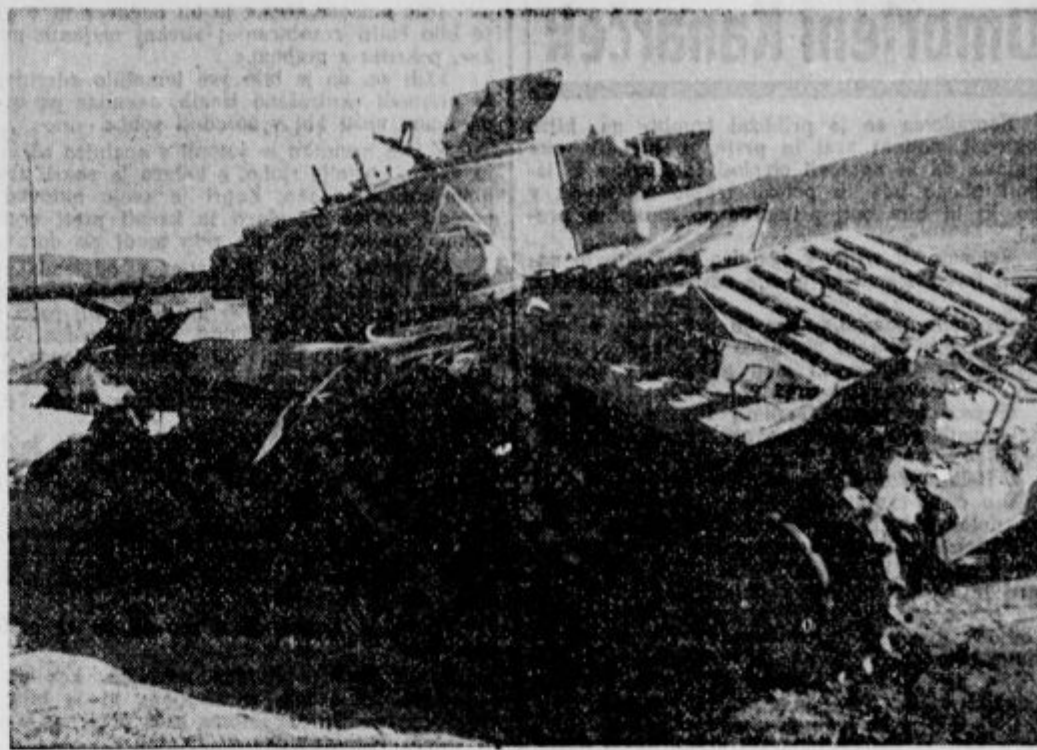
Ali je to lahkomišelnost? Ni! Saj se muza zasnovalcev novih modelov ujema z današnjimi potrebami in se ne bavi s kakršnimi neprikladnimi čirečurami. Moda je postala bolj preprosta, bolj skromna, a skuša z živimi barvami in okraski to enoličnost poživiti. S temi besedami pa je že nakazano bistvo mode leta 1943.

Predvsem vzamemo v roke tista oblačila, ki jih zdaj predvsem potrebujemo, in sicer si ogledamo plašč in kostum. Kaj je vodilna misel letošnje mode? Poglavitna je preprosta, skladna linija, ki je spojina z osvežujočo ženskostjo. Tako vidimo, na primer, številne plašče v mehkih, širokih gubah, ki njih preprosta linija vpliva mladostno in vedro. Nekateri plašči nimajo ne ovratnika ne afeone. Izza gladkega, z enim samim gumbom zapetega obroba krog vratu sili na dan svetla, pisana ovratnica. Semkaj spada tudi fasona, ki se zadaj gladko oprjema tičnika, a ima spredaj prav majhen izrezan trikot, in pa tako zvani ozek, deški ovratnik. Iz lahkih, pomladanskih blagov je moči napraviti slikovite učinke. Videti so paletotni vzorci. V gladke dele v podpazuhi je krog in krog vstilo nabrano blago. Ženkost je poudarjena le z nabranima žepoma na bokih.

Brez dvoma je mnogo takih žensk, ki nimajo odvisnega blaga za gube in nabranke. Te so bodo držale tesnih plaščev oblike redingot. Izrez sega globoko, široki rokavi so v zapetju nabrani. Oba žepa na bokih poživljata pomladanski poudarek. Oba tipa mode pa združujejo plašči gladkega kroja, ki so prepasani. Imajo moško fasono ali deški ovratnik in ti so prav za prav zmeraj moderni.

Ta temeljna načela letošnje mode se uveljavljajo tudi pri kostumih. Zaradi preprostosti je letošnji kostum bolj osvežujoč in veder. Krila so kratka, gladka, nekatera malce zvončasta. Poleg ozkih, oprijemajočih še klasičnih kostumov imamo tudi paletoje, ki so jako ohlapne, v pasu nabrani, prepasani, kratki in za vratom do vrha zapeti.

Vsa ta pomladanska oblačila pa poživlja pomladanska moda z najrazličnejšimi svetlimi barvami. Široki plašči, paletoje, jopice so podložene z najbolj pisano podlogo. Čim bolj pa bo vreme toplo, tem večja bo živahnost barv, tako da bo z njimi zabrisana stroga preprostost kroja in načina izdelave.

Velik ameriški tank, ki ga je uničilo italijansko letalo na fronti v Tunisu.

»Slovenčeva« športna posvetovalnica

Telesna vzgoja otrok. — Za otroke bi radi postavili na dvorišču telovadno orodje, da bi belj radi ostajali doma in da bi lepše rasli. Vprašajte, kakšna vrsta telovadnega orodja bi bila najbolj priporočljiva. Če imate kaj več prostora, jim napravite jamo za skakanje in jih navdušite za skakanje v višino, v daljino in v globino. Če pa Vam gre za orodno telovadbo, tedaj Vam priporočam univerzalno orodje, ki združuje drog, kroge, gugalnico, plezalno lestev in plezalni drog. Natančen opis takega orodja boste našli v Kuretovi knjigi Veselja dom II. del, stran 386. Tam boste našli tudi uporabna navodila za otroško telovadbo. (G. K. — Lj.)

Najhitrejši plavalci na 1500 m prosto. — V Vaši tabeli Vam manjkajo časi, katere so dosegli najboljši plavalci na 1500 m prosto. Vpisati boste morali naslednja tri imena: Tatos 19:45,5 min., Močan 20:31,8 min in Veghazi 20:32,4 min. (K. P.)

Kneippova gimnastika. — Slišali ste, da je tudi Kneipp izdelal svoj sestav domače telovadbe: Kakšna je njegova gimnastika in ali je še vedno priporočljiva? — O Kneippovih delih sem mnenja, da so vredna branja, čeprav nimajo vsa njegova izvajanja znanstvene podlage. Njegova navodila za domačo telovadbo pa so zelo skromna in so tudi že zastarela. Kneipp priporoča proste vaje, vaje s palicami, vaje z ročkami in še posebne vaje z vrvmi, na kateri vise uteži. Vsekakor boljše kot nič, našli pa boste v domači strokovni literaturi bolj učinkovito izbiro vaj in sodobnejša navodila za izvedbo jutranje ali večerne domače telovadbe. (B. Š.)

Tekač na 800 m. — Proga na 800 m je zelo lepa, spada pa med najnapornejše. Vaša leta so primerna za urjenje teka na srednje proge, po podatkih pa, ki ste mi jih poslali, sklepam, da ne boste dosegli kaj boljših uspehov na tej progi. V tekih na 800 m se obnesejo sami oni atleti, ki imajo dolge okončine, ki so precej visoki, vitki in srednje teže. Pri Vaši teži in postavi priporočam, da se poskusite v tekih od 100 do 400 m. Trenirajte eno leto, potem pa se bo izkazalo, katere vrsta krajših tekov Vam najbolj leži. (S. H.)

Kaj bo letos z mednarodnimi tekmami? — Pred nekaj tedni ste brali v listih z mednarodnem nogometnem sporedu za l. 1943. Z ozirom na najnovejšo odredbo, ki sta jih izdala nemški športni vodja in predsednik italijanskega olimpijskega odbora, je treba računati s tem, da Nemci in Italijani do nadaljnjega ne bodo sodelovali na mednarodnih ali na meddržavnih tekmah. Podrobnejše o tem boste našli v včerajšnjem »Slovenec« pod naslovom šport in totalna vojna. (Z. T.)

Dopolnilni šport za plavalce. — Veseli me, da ste našeli vprašanje priprave plavalec na poletno sezono. Zanimajo Vas vaje in panoge športa, ki so priporočljive za plavalce, ki bo imel možnost urjenja v vodi šele z začetkom poletja. Plavalci ne smejo imeti trdih mišic, ne smejo biti

Ladoumegue je postal pojoči tekač

Kdo se ne epominja francoskega tekača Ladoumegue, ki je postal najslavnejši pred desetimi leti svetovne rekorde v tekih na srednje proge? Kot tekač je bil zelo slaven, in smo tudi v naših listih marsikdaj poročali o njegovih uspehih. Pozneje ga je zgrabil amaterski paragraf in Ladoumegue je postal poklicni tekač. Prišlo nam je tudi na uho, da je prosil atletsko zvezo za pomilostitev, naletel pa je na trda erca. Med tem je njegova telesna zmogljivost opešala in Jules Ladoumegue se je lotil novega poklica. Posvetil se je petju in sedaj zabava pariške poslušalce v neki mali operi.

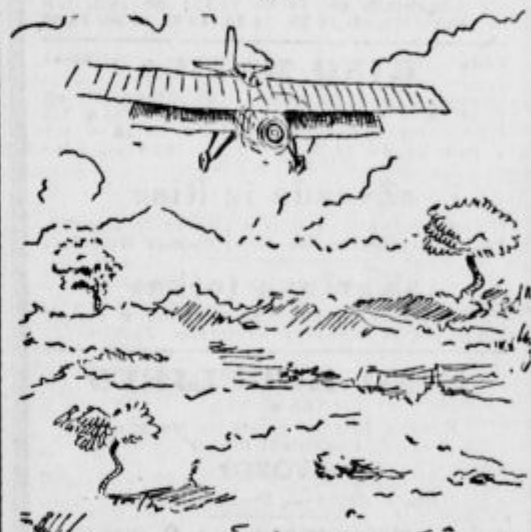
Kot pevec seveda ni postal tako slaven, kot zanimiv. Kot nekdanjega tekača, ki je prešel v tabo umetnikov, so ga obiskali časniki, katerim je povedal svojo življenjsko zgodbo takole:

»Ko so sklenili premirje, sem postal brez dela in jela. Premišljeval sem o mnogoterih športnikih, ki so si služili svoj vsakdanji kruh z umetnostjo. Spomnil sem se Emilija Spalle, ki poje v milanski Scali, in ki je bil preje boksar; spomnil sem se tudi Duhourja, Rigoulota in Marcela Thila. Stisnil sem zobe. Po resnici vam povem, da mi ni bilo nikoli v življenju postlano e cvetjem. Začel sem študirati petje in sem vabil dan za dnem. Jasn mi je postalo, da ne bom mogel živeti od svojih hitrih nog. Spomnil sem se radija in postal sem pevec.

Pozneje sem prišel k opereti. Potovali smo po južni Franciji in dosegli marsikateri uspeh. Uvidel sem, da me ljudje še niso pozabili. Tega se zavedam, da ljudem ni bilo na tem, da bi videli ali slišali pevca Ladoumeguea; mislili so samo na športnika, ki se je lotil petja. Ostal sem pri lahki muzi, in mi tudi ne pride na misel, da bi pel kaj težjega. Ljubavne pesmi pojem samo v radiu, kjer me ljudje ne vidijo. Če pa nastopam javno, tedaj vem, da pričakujejo poslušalci od mene pesmi o borbi, o športu, o naravi. Kratkotrajno, ležijo mi samo močaste pesmi. Najbrže bom ostal pri tem in se mi ne zdi tako važno, da bi postal velik umetnik ali kaj podobnega. Več mi je na tem, da nastopam na odru v zvezi s športnimi motivi in da vršim propago za to, kar mi je bilo najljubše, za šport. Ostal bom samo pojoči tekač, nikoli pa ne tekajoči pevec.«

83.

83

Krožil sem ter se obenem nihal. Spoznal sem, da se vije dim z gore, kjer je bilo premalo prostora za pristanek. Tudi bi pristanek sam za naju najbrž ne bil prav varen. Poletel sem pa le v tako bližino, da sem blizu dima opazil človeka.

84.

Še skrbneje sem naravnal letalo v smeri proti dimu. Človek, ki sem ga opazil, je vrgel cel kup suhljadi na ogenj. Dim je s povečano močjo udaril kvišku. S tem mi je bil cilj še bolj viden in lažje sem ravnal letalo.

S. S. VAN DINE:

7

Umorjeni Kanarček

Nemudoma se je približal truplu, ga hitro pregledal, potipal vrat in prste, premaknil roke in glavo, da bi ugotovil otrplosti in končno je iztegnil uboge ude in položil truplo na divan v lego, ki bi bila bolj primerna za natančen pregled.

Vsi smo se vrnili v spalnico in Heath je namignil izvedencema za prstne odtise, naj gresta z njim.

Poglejte povsod,« jima je priporočil. »Predvsem pa preiščite to skrinjico za dragulje, ročaj grebljice in skrinjo, ki stoji na mizi v sosedni sobi.

»Prav,« je pristal kapitan Dubois, »začneta tukaj, medtem ko ima zdravnik opravka v drugi sobi.«

Z Bellamyjem sta se spravila na delo.

Vse naše zanimanje se je osredilo na njegovo delo. Dobrih pet minut smo ga opazovali, ko je proučeval zvite stranice skrinjice in gladek ročaj grebljice. Predmete je previdno držal na koncu in z lečo ob očesu natančno opazoval ob svitu žepne svetilke površino predmetov. Končno je odložil grebljico in skrinjo in jih gledal s temnim očesom.

»Tu ni nobenega odtisa,« je izjavil. »Vse je bilo očističeno!«

»Saj sem si to že predstavljala!« je zagodrnjal Heath. »To je mojstrsko delo!« Nato se je okre-

nil k drugemu izvedencu: »Ali ne najdete ničesar, Bellamy!«

»Nič pomembnega,« je bil odgovor in v glasu je bilo čutili razočaranje; »nekaj majhnih madežev, pokritih s prahom.«

»Zdi se, da je bilo vse temeljito zdrgnjeno,« je pristavil razdraženo Heath, »vendar pa upam, da bomo našli kaj v sosednji sobi.«

V tem trenutku je vstopil v spalnico zdravnik in vzel s postelje ruho, s katero je pokril truplo umorjene mladenke. Zaprl je svojo aktovko, si posadil klobuk na glavo in krenil proti vratom, kakor človek, ki se mu zelo mudi po opravkih.

»Preprost primer zadavljenja od zadaj,« je dejal v eni sapi. »Odrnjenje na prsih in spredaj na vratu in pritiski, ki so jih povzročili palec pod zatilnikom. Napad je moral biti nenaden. Dejanje se je izvršilo naglo od strani izvedenca, vendar pa ni bilo brez boja.«

»Kako si razlagate raztrgano obleko?« je vprašal Vance.

»Ne morem vam pojasniti, morda jo je raztrgala žrtev sama v nagonski kretnji, ko ji je primanjkovalo zraka.«

»To ni zelo verjetno...«

»Zakaj pa ne? Obleka je bila raztrgana in tudi šopek je padel, medtem ko ji je zločinec, ki jo je hotel zadaviti, stiskal vrat z rokami. Kdo drugi naj bi to storil?«

Vance je skomignil z rameni in si prižgal cigareto.

Heath je bil očitno nevoljen, ker se je Vance vmešal s tem vprašanjem, ki je bilo po njegovem mnenju popolnoma brez pomena, je stal drugo vprašanje:

Tako so ponovno pokazali švicarski visokošolci na smuških tekah v Keksu, da spadajo med najuspešnejše zimske športnike v Evropi. Njihov moštvo je izkazalo pri madžarskih gledalcih veliko priznanja in pohvale.

Šport v kratkem

SK Mladika vabi vse svoje aktivne igralce nogometa na sestanek, ki bo v nedeljo, 28. t. m. ob pol 11 v prostorih Mladinskega doma. Udeležba zaradi predstojećih prvenstvenih tekem obvezna!

SK Vič poziva vse članke, da se udeležijo važnega sestanka v nedeljo, 28. t. m. ob 11 v gostilni Oblak, Glinška ul.

Letno nagrado, namenjeno najboljšemu športniku, so podelili Madžari za preteklo leto plavalci Ilonki Novakovi. V ožjo izbiro so prišli nogometaš Bodola, teniški prvak Asboth in tekač na dolge proce Szilaghy. Sodišče je bilo mnenja, da je mlada Novakova napravila madžarskemu športu največje usluge in ji je zaradi tega priznalo prvo mesto, združeno s častno nagrado. Seveda niso bili vsi športni krogi s tem zadovoljni, kajti po mednarodnih uspehih bi bilo težko zagovarjati, da bi bila Novakova razmeroma boljša od Asbotha ali Szilaghyja. Ta dva spadata namreč med vrhove evropskega športa, Novakova pa precej zaostaja za svojimi tovarišicami na Danskem.

Toni Seelos spada še vedno med najmočnejše smuške tekmovalce. V Seefeldu so tekmovali v alpski kombinaciji za spominski zlati prstan. V smuku je bil vrstni red tale: 1. Seyrl, 2. Seer, 3. Seelos. Čeprav je bil Seelos v smuku samo tretji, je pokazal v slalomu, da je še vedno nenadkriljiv. Zmagal je z izvršnim časom in si zagotovil prvenstvo v alpski kombinaciji. Med dekleti je dosegla najboljši uspeh Gärtnerjeva iz Freiburga.

Povabljeni ste... Prijatelji plavalnega športa v Hannoveru so priredili plavalno tekmo z geslom »Povabljeni ste!«. Tokrat ni šlo za plavalce, ki redno trenirajo, temveč za propagando prirediteljev, namenjeno nogometašem, lahkotletom, smučarjem, odbornikom in drugim, ki imajo redko kdaj priložnost, da bi pokazali svoje sposobnosti na tekah v vodi. Poročajo, da je bil odziv velik, da se je udeležilo plavalnih tekem tudi nekaj ranjencev in da so dosegli lepe uspehe.

Športnikova sodba

Poglej! Ta bi bil pa res lahko izvrsten vratar!

»Ali praske na prstih ne dokazujejo, da so ji bili prstani odvzeti s silo?«

»Lahko mogoče. Praske so čisto sveže. Nekaj prask je tudi na levem zapestju in na roki, iz česar bi se dalo sklepati, da ji je bila zapestnica s silo potegnjena z roke.«

»Res je to,« je z vidnim zadovoljstvom dejal Heath. »Tudi je zelo verjetno, da so ji stregli kak obesek ali kaj podobnega z vratu.«

»Morda,« je brezbržno pritrdil zdravnik. Veržica je odrgnila kožo na desnem ramenu.«

»Kaj pa glede časa?«

»Zločin se je izvršil pred devetimi ali deseti mi urami. Torej približno ob pol dvanajstih... Morda nekoliko prej... Na vsak način ne po polnoči. Medtem ko je govoril, se je nekajkrat povzpela na prste in s težavo zakrival svojo nestrpnost. »Zelite še kaj?«

Heath se je za trenutek zamislil.

»Zdi se mi, da je to vse,« je dejal nato. Takoj bom naročil, naj prepeljejo truplo v mrtvašnico. Prosim, vas da bi nam izstavili čimprej mrtvaški list.

»Dobili ga boste še pred poldnem.« Toda kljub navidezni želji, da bi odšel čimprej, se je zdravnik vrnil v spalnico in pozdravil vse navzoče. Za tem je naglo odšel.

Heath je šel za njim do vrat in slišal sem njegov glas, ko je naročil policistu, naj telefonira na higijski oddelk, naj čimprej poskrbijo za prevoz trupla.

Občudujem tega vašega zdravnika,« je dejal Vance Markhamu. »Kakšna hladnokrvnost! Mi si tukaj mučimo možgane zaradi smrti lepega in nežnega dekleta, zdravnika pa vzemirajo samo

posledice, ki jih more prezgodnje vstajanje povzročiti njegovi prebavi.«

»Čemu naj bi se vznemirjal?« je žalostno dejal Markham. »Saj ga časniki ne nadlegujejo kakor mene... A povej mi, čemu si ga neki spraval o raztrgani obleki?«

Vance je pozorno opazoval konec svoje cigarete.

»Premisli nekoliko,« je končno dejal. »Jasno je, da je bila ženska napadena nenadno, kajti če bi se bila borila, bi je ne bil zadavil odzadaj, medtem ko je sedela. Torej sta obleka in šopek brez dvoma bila nepoškodovana, ko jo je napadalec pograbil. Kljub zdravnikovi trditvi pa obleka ni strgana tako, kakor da bi to storila žrtev, ko bi ji primanjkovalo zraka. Če bi jo dušilo, bi bila pretrgala obleko na ta način, da bi vtaknila roko med obleko in kožo ob vratu. Toda, kakor si videl, je spodnje blago nepoškodovano, raztrgane pa so samo čipke na vrhu. Tudi je obleka pretrgana počez, medtem ko bi žrtev pretrgala obleko po dolžini.«

Inšpektor Moran je pozorno poslušal, Heath pa je bil videti razburjen in nestrpen. Jasno je bilo, da polaga malo važnosti na raztrgano obleko.

»Poleg tega pa je še šopek,« je nadaljeval Vance. »Če bi ga bila žrtev odtrgala v boju, bi bil padel na tla, ker, zapomnite si to dobro, se je mladenka branila. Njeno truplo je bilo upognjeno na stran, koleno je bilo zelo skršeno in čevljiček ji je smuknil z noge. Razumljivo je, da šopek iz svile ne more ostati v naročju gospe, če se tako bori. Tudi če gospe mirno sedijo, njihove rokavice, torbice, robei in prički navadno smuknejo iz naročja in padejo na tla. Ali se vam to ne zdi verjetno.

Ketevana, junakinja Georgije

Zgodovina Georgije je prepolna tragičnih primerov, kakršnih ni nemara nikjer več toliko. In če georgijsko ljudstvo še dandanes biva na svetu, se mora za to dejstvo zahvaliti samo svoji žilavosti in tisti skupini svojih junaških sinov in hčera, ki so svoje življenje radi žrtvovali za svojo domovino in so tako zmajali iznova navdušili svoj narod in mu pomagali premagati številne težave v borbi za obstanek.

Nikjer na svetu ni imela ženska na politično življenje svojega naroda toliko vpliva kot v Georgiji, a tudi iz nobene dežele ni izšlo toliko junaških žen kot iz Georgije. Vse, kar je velikega in lepega v zgodovini georgijskega ljudstva, je v zvezi z žensko. Ženska — sveta Nina — je prinesla v Georgijo krščanstvo; ženska — velika kraljica Tamara — je privedla deželo politično in kulturno do najbujnejše rasti; ženska — vzvišena kraljica Ketevana — je dala svojemu georgijskemu narodu najsvetlejši zgled stanovitosti in spoznavanja. Ali je potem čudno, če potem Georgijci tako spoštujejo ženske in so ondi na najvišjih mestih v družbi?

Sedemnajsto stoletje je na najbolj temnih dob v zgodovini Georgije. Takrat je vladal v Perziji šah Abbas, ki si je prisegel, da bo malo Georgijo podjarmil. Tedaj je imela Georgija obupne boje na treh bojiščih: na jugu proti Turkom, na jugovzhodu in vzhodu proti Perzijcem, a na severu proti kavkaškim tartarskim tolpom, ki sta jih podžigali Turčija in Perzija. Leta 1618

do 1619 je šah Abbas z velikansko premočjo vdrl v Georgijo, presenetil je malo georgijsko vojno taborišče in je zajel georgijskega kralja Luarsaba. Opustošil je zahodno Georgijo in je odgnal iz georgijske pokrajine Kahetijene več sto tisoč ljudi v Perzijo, na njih mesto pa je naselil Armence in Tatare, da bi si tako utrdil svojo oblast v Georgiji. Med odgnanimi tanci je bila tudi nesrečna kraljica Ketevana. V perzijskem mestu Sirasu so vrgli kraljico v ječo, kjer je prebila svoje življenje do svoje strašne smrti. Prej pa ji je šah sporočil, da naj se odpove krščanski veri in naj postane mohamedanka. Zato pa da jo bo vzel za ženo in jo obsul z vsem bogastvom in sijajem. Kraljica je vse ponudbe odločno zavrnila. Navzle vsem prošnjam in prigovarjanju ministrov je ostala stanovitna. Šah je kar pobesnel in jo je dal v strašnih mukah umoriti.

Stanovitnost te kraljice je napravila velik vtis na tedanji evropski zapad. Zlasti nemški pesniki in dramatikji so ji posvetili pesmi in žalogre. Truplo nesrečne in zgledne kraljice Ketevane počiva v Belgiji, kjer jo častijo kot svetnico. Georgijska cerkev obhaja njen praznik na dan 30. septembra.

Evropski zapad je občudoval junaško kraljico in smrti te kraljice je v Georgiji zbudila narodnega duha v novo življenje. Po njej se je georgijsko ljudstvo povzpelo do nove politične višine in duhovnega precveta. In če je postala Georgija kmalu zatem svobodna, se je morala za to zahvaliti edino tej zares vzvišeni ženi in kraljici.

KINO SLOGA 27-30

Veliko delo ljubezni in moči, ki bo globoko ganilo vaše srce, se izraža v filmu

»JUNAKI OCEANA«

z Ilse Werner, H. Wilk in E. Engelman. Predstave ob 14.30 dalje — Konec ob 20.15.

KINO UNION 22-21

Poguba mednarodnega pustolovca zaradi sentimentalne zaljubljenosti

»DEKLE Z NASPROTNEGA BREGA«

V glavni vlogi: Maria Mercader, Milena Fenovich, G. Lazzarini in G. Barnabo.

PREDSTAVE: ob delavnikih ob 16 in 18.15; ob nedeljah in praznikih ob 10.30, 14.30, 16.30 in ob 18.30

KINO MATICA 22-41

Dnevno dvojni program! Ob delavnikih ob 14.30 in v nedeljo ob 10.30 »ZVEZDA IZ RIA«. Ob delavnikih ob 16.30 in 18.30 ter v nedeljo ob 14.30, 16.30 in 18.30 »KARLOVA TETKA«.

»Zvezda iz Ria«

Diven, romantičen film s plesom in muziko. Najlepša plesalka La Jana, Gustav Diesel...

»Karlova tetka«

film duhovite in zabavne vsebine, v glavni vlogi komik Macario - Silvana Jachino...

KINO KODELJEVO

Tel. 41-64

Krasna filmska umetnina po znani Puškinovi noveli

»DVOBOJ«

Assia Noris — Foser Giacchetti

Zopet odlična zabava za našo mladino

»PEPEKA«

Predstave: na delavnik: 17.30; v nedeljo: 14.30 in 17.00

Neuklonljivi borec

Suhi krojač je prestrašen pogledal na cesto. Tam je stal francoski vojak s svetilko v roki.

»Za božjo voljo; vendar te ne bodo zaprli, saj nismo storili nič hudega,« je stokala Nikolajeva žena.

»Potolazite se,« je dejal župnik, »poslušajmo najprej, kaj hoče.«

»Odprite, mojster Nikolaj,« je klical vojak, ki je na zaklenjena vrata ostro udaril z nožnico meča.

»Pojdite tja gor, prosim vas,« je prosil Nikolaj in poslal svoje somišljenike na podstrežje. Potem je šel dol in odprl vrata.

»Kakšen je ukaz?« je tresoč se vprašal.

»Ali ste vi mojster Nikolaj?« je vprašal vojak.

»Gotovo, sem na uslugo.«

»Vi ste krojač?«

»Z dovoljenjem, da, pošten mojster, izučen in vpisan v ceh.«

»To me ne zanima. Pojdite takoj z menoj!« Krojač je proseče dvignil roke in dejal: »Prosím vas, povejte mi, kaj naj bi bil hudega storil? Pustite me vendar, da bom vzel slovo od svoje žene in se boljše oblekel!«

Vojak je v to privolil in tako sta korakala oba kakor četrt ure pozneje po ulici. Krojač je hodil spredaj, vojak s svetilko in sabljo pa za njim.

Prijatelji družine so medtem prišli iz svojega skrivališča in so imeli dovolj dela, da potolažijo stokajočo gospo Nikolajevo, ki je svojega moža

ganljivo ljubila. Toda imela je tudi vzrok za svojo zaskrbljenost. V tistih časih ni bilo nič redkega, da so mirnega nič hudega slučajnega mešana vlekli iz postele v ječo ali celo na morišče.

»Ne morem več moliti; o, če bi mogla vsaj moliti,« je stokala žena, »potem bi se morda potolažila!«

»Ostali bomo nekaj časa tu in bomo z vami molili,« je rekel stari duhovnik. Potem so skupaj poklekli in molili žalostni del rožnega venca. Polagoma je ženino razburjenje ponehalo. Zbrani niso slišali, da so se med njihovo molitvijo na cesti slišali hitri koraki. Nenadoma je na vežna vrata večkrat močno potrkalo.

»Sedaj so prišli še pome; Gospod usmili se me!« je vpila žena.

Mladenec je pogledal pri oknu.

»Odprl, jaz sem!« se je zasiljal Nikolajev glas.

»Odprite hitro, vse se je dobro izteklo!«

V sobi je zazvenelo vzklikanje in vajenec je hitel odpirat.

V naslednjem trenutku je stal krojač zopet sredi med svojimi. Toda kakšen je bil! Niti spoznal ga niso več. Njegov obraz je žarel, smejal se je in jokal obenem. V rokah je držal visoko večji zavoj in klical je: »Hvaljen bodi Bog, češčen bodi Gospod, kakšna sreča, kakšna milost!« Skakal je po sobi, pritiskal k sebi zavoj, dokler ga ni žena opozorila: »Nikolaj, ali te ni sram pred gospodi! Povej, kaj je bilo!«

»O, kakšna sreča, neizmerna sreča, največja sreča, moj sta slava in čast do smrti!« je klical Nikolaj in se postavil v sredo med prijatelje. Potem je pripovedoval: »Poslušajte, poslušajte, —

najprej, ampak v škofjsko palačo!«

»Kaj, kako? — kjer stanuje sveti oče?« je začudeno vprašala njegova žena.

»Nič drugega. Pri vohodu je bila straža. Častnik me je izpraševal, kdo sem, koliko sem star in odkod prihajam. Denar in nož so mi vzeli. Potem me je vojak peljal po stopnicah in po velikem hodniku, kjer so škofove sobe.«

»K papežu?« je vprašal stolni župnik.

»K papeževemu služabniku,« je odvrnil Nikolaj.

»To je star mož z belimi lasmi; čakal je name. Ko je vojak odšel, sem moral z njim vstopiti v njegovo sobo. Zapečetal mi je, naj tiho govorim, ker je papež blizu. Pomislite, papež ima samo dve majhni revni sobici, v tretji stanuje služabnik. Odklonil je lepe sobe, ker je vendar ujetnik. Tudi denar, ki mu ga Bonaparte izplačuje vsak mesec, vrača. Samo hrano sprejema kakor vsak ujetnik.«

»In kaj je hotel sluga?« je takoj vprašalo več glasov.

Nikolaj ni odgovoril. Skrbno je položil svoj zavoj na mizo in ga odprl. Notri je bilo zgrnjeno nekaj belega.

»Papeževa obleka, njegov talar!« je prišlo iz njegovih ust.

Vzklil navdušenja je prišel istočasno iz ust vseh navzočih, ki so stali okoli mize, medtem ko je Nikolajeva žena s tresoč se roko držala oljno svetilko in posvetila obleko.

»To moram popraviti!« je rekel Nikolaj, »jaz in nihče drugi.« Njegova suha postava se je veselo dvignila.

»In ti,« se je obrnil k svojemu nečaku, »ti smrkevec, nepripravljen, ali sedaj vidiš, kako je koristen krojač?« Ali boš še kdaj zabavljaj čez naš pobožni in častljivi stan, ti nehvaležni nečak? Ali sedaj vidiš?«

»Nikoli, stric!« je zatrjeval vajenec; »nikdar več ne bom nič rekel proti vam.«

Nikolaj je sedaj z vsem spoštovanjem vzela belo obleko in jo razvil. Bila je papeževa suzana iz fine bele volne, z malim belim plaščem za čez rame in z dvojnimi rokavi z našivji. Potem je dvignil obleko, da je videl njeno dolžino.

»Oguljena je,« je opazil, »na kolenih, pri komolecu, na ovratniku; manjkajo gumbi, skratka, treba jo je temeljito popraviti. In to moram napraviti jaz, jaz!«

»Toda kaj je do tega prišlo?« so vprašali navzoči.

Nikolaj je pripovedoval: »Papež je ta večer postal zelo slaboten. V zadnjem času je preveč molil. Ure in ure je preklečal v hišni kapeli in postal se je kljub starosti kakor svetnik. Moral je leči v posteljo; ko smo ga ta večer videli, se je vprav vračal v svojo sobo. Zdravnik je strogo naročil, da mora tri ali štiri dni ostati v postelji. Bil je vedno slaboten. Strašna vožnja iz Rima v Grenoble in sem je zlomila njegovo moč. Sedaj je lahko komornik uporabil priliko, da je uredil že dolgo potrebno zadevo...«

»Toda ali je to njegova edina sutana?« je začudeno vprašal mladi duhovnik.

(Dalje).